

**ÖZEL YETENEKLİ ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN UMUT
KAVRAMINA YÖNELİK ALGILARININ METAFORLA
İNCELENMESİ**

Leyla Deniz Uygur Yolçun

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

EYLÜL,2019

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren 12 ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı: Leyla Deniz

Soyadı: Uygur Yolçun

Bölümü: Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

İmza:

Teslim tarihi:

TEZİN

Türkçe Adı: Özel Yetenekli Ortaokul Öğrencilerinin Umut Kavramına Yönelik Algılarının Metaforla İncelenmesi

İngilizce Adı: Metaphor Investigation of Talented Secondary School Students' Perceptions of Hope

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

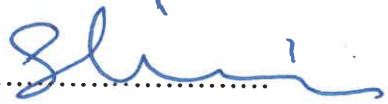
Yazar Adı Soyadı: Leyla Deniz Uygur Yolçun

İmza:

JÜRİ ONAY SAYFASI

Leyla Deniz Uygur Yolçun tarafından hazırlanan “Özel Yetenekli Ortaokul Öğrencilerinin Umut Kavramına Yönelik Algılarının Metaforla İncelenmesi” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. Şerife Işık

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, Gazi Üniversitesi.....

Başkan: Dr. Öğr. Üyesi Leyla Ercan

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, Gazi Üniversitesi

Üye: Doç. Dr. Ercümen Ersanlı

Sosyal Hizmet, Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Tez Savunma Tarihi: 18/09/2019

Bu tezin Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Selma Yel

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Anneme

ve

Prof. Dr. Şerife Işık'a

**ÖZEL YETENEKLİ ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN UMUT
KAVRAMINA YÖNELİK ALGILARININ METAFORLA
İNCELENMESİ**

(Yüksek Lisans Tezi)

Leyla Deniz Uygur Yolçun

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Eylül, 2019

ÖZ

Bu araştırmanın amacı özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin umut kavramı hakkındaki düşüncelerini metaforlar aracılığı ile nasıl kavramsallaştırdıklarını ortaya koymaktır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik (olgubilim) desen kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Şanlıurfa, Karaman ve Samsun illerinde 5., 6., 7. ve 8. sınıfa devam eden BİLSEM’lerde eğitim gören 70 özel yetenekli ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada öğrencilere aynı örneğin yer aldığı metafor cümlesi içeren form dağıtılmış, katılımcıların “umut” kavramına ilişkin metaforlarını ortaya çıkarmak için “Umut.....ya benzer, Çünkü” cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Çalışmada elde edilen verilerin analizinde “içerik

analizi” tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda özel yetenekli ortaokul öğrencileri “Umut” kavramı ile ilgili 70 farklı metafor üretmiştir. Öğrencilerin ortaya çıkardığı bu metaforlar benzetme yönleri dikkate alınarak kategorileştirilmiştir. Özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin oluşturduğu metaforlar benzerlik durumlarına göre kategorileştirildiğinde 6 ayrı kategoriye ulaşılmıştır. Bunlar; “Bağımlılık Unsuru Olarak Umut”, “Besleyici Unsur Olarak Umut”, “Vazgeçilmez Unsur Olarak Umut”, “Güdüleyici Unsur Olarak Umut”, “Neşe veya Hüzün Kaynağı Olarak Umut” ve “Diğer” başlıkları altında toplanmıştır. Katılımcıların cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenlerine göre umut kavramına ilişkin farklı metaforlar kullandıkları ve farklı metaforik algılara sahip oldukları bulunmuştur. Bu kategoriler değerlendirildiğinde öğrenciler tarafından “Güdüleyici Unsur Olarak Umut” metaforları en fazla üretilirken “Bağımlılık Unsuru Olarak Umut” metaforları en az üretilmiştir. Araştırmanın bulgularına göre; özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin umut kavramına yönelik kişisel algılarını anlamak, açıklamak ve ortaya çıkarmak için metaforların etkin bir araştırma aracı olarak kullanılabileceği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Umut, Metafor, Özel Yetenekli Öğrenci, Ortaokul

Sayfa Adedi: 66

Danışman: Prof. Dr. Şerife Işık

METAPHOR INVESTIGATION OF TALENTED SECONDARY SCHOOL STUDENTS' PERCEPTIONS OF HOPE

(Master Thesis)

Leyla Deniz Uygur Yolçun

GAZI UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

September, 2019

ABSTRACT

The aim of this study is to reveal how talented middle school students conceptualize their thoughts about the concept of hope through metaphors. Phenomonological (phenomenological) design, one of the qualitative research methods, was used in the study. The study group of the research was determined by experts determined by the ministry of national education, who is in the 5th, 6th, 7th and 8th grades in Şanlıurfa, Karaman and Samsun in 2018-2019 academic year. The students who were studying at different grade levels were distributed the form containing the same sample metaphor sentence and the participants were asked to complete the sentence hope, to reveal the metaphors related to the concept of “Hope is similar to, because In the analysis of the data obtained in the study, “content analysis” technique was used. According to the general findings of this study, 70 different kinds of metaphors which are valid for the concept of hope have been produced by talented secondary school students. These metaphors produced by the students were categorized by considering the analogy aspects. When the metaphors created by talented students were categorized according to

similarity aspects, 6 different categories were obtained. These categories are; “hope as an addictive element”, “hope as a nutrient element”, “hope as an indispensable element”, “hope as a motivating element”, “hope as a source of joy or sadness” and “other”. It was found that the participants used different metaphors related to the concept of hope according to gender and grade level variables and had different metaphoric perceptions. Most of the students produced metaphors representing “hope as a motivating factor” while the least produced metaphors representing “hope as addictive factor”. According to the findings of the research; it has been concluded that metaphors can be used as a powerful research tool in revealing, understanding and explaining the personal perceptions of talented secondary school students about the concept of hope.

Key Words: Hope, Metaphor, Talented Student, Secondary School

Page Number: 66

Supervisor: Prof. Dr. Şerife Işık

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	I
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	II
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	III
ÖZ.....	V
ABSTRACT	VII
İÇİNDEKİLER.....	IX
TABLolar LİSTESİ	XIII
ŞEKİLLER LİSTESİ	XIV
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ.....	XV
BÖLÜM 1	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.3. Araştırmanın Önemi.....	5
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	7
1.5. Tanımlar.....	7
BÖLÜM 2	8

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	8
2.1. Umut	8
<i>2.1.1. Pozitif Psikolojide Umut</i>	<i>10</i>
<i>2.1.2. Umut Kavramının Kuramsal Temeli.....</i>	<i>11</i>
<i>2.1.3.Çocuklarda Umut.....</i>	<i>15</i>
2.2. İlgili Araştırmalar	16
BÖLÜM 3	22
YÖNTEM.....	22
3.1. Araştırma Modeli.....	22
3.2. Çalışma Grubu	22
3.3. Veri Toplama Aracı	23
3.4. Verilerin Toplanması.....	24
3.5. Verilerin Analizi	24
BÖLÜM 4	27
BULGULAR VE YORUM	27
4.1. Umut Kavramına İlişkin Oluşturulan Metaforlar	27
4.2. Özel Yetenekli Ortaokul Öğrencilerinin ‘Umut’ Kavramına Yönelik Oluşturdukları Metaforların Kategorilerine İlişkin Bulgular.....	29
<i>4.2.1. Bağımlılık Unsuru Olarak Umut Kategorisine İlişkin Bulgular.....</i>	<i>30</i>
<i>4.2.2. Besleyici/Yol Gösterici Unsur Olarak Umut Kategorisine İlişkin Bulgular</i>	<i>31</i>

4.2.3. <i>Güdüleyici Unsuru Olarak Umut Kategorisine İlişkin Bulgular</i>	32
4.2.4. <i>Neşe veya Hüzün Kaynağı Olarak Umut Kategorisine İlişkin Bulgular</i>	33
4.2.5. <i>Vazgeçilmez Unsur Olarak Umut Kategorisine İlişkin Bulgular</i>	33
4.2.6. <i>Diğer Kategorisine İlişkin Bulgular</i>	34
4.3. Özel Yetenekli Ortaokul Öğrencilerinin Cinsiyetleri Bakımından “Umut” Kavramına Yönelik Oluşturdukları Metaforların Kategorilerine İlişkin Bulgular	35
4.4. Özel Yetenekli Ortaokul Öğrencilerinin Sınıf Düzeyleri Bakımından ‘Umut’ Kavramına Yönelik Oluşturdukları Metaforların Kategorilerine İlişkin Bulgular	36
BÖLÜM 5	39
TARTIŞMA SONUÇ VE ÖNERİLER	39
5.1. Tartışma	39
5.1.1. <i>Umut Kavramına İlişkin Metaforlar</i>	39
5.1.2. <i>Umut Kavramına İlişkin Kavramsal Kategoriler</i>	40
5.1.3. <i>Sınıf Düzeyi ve Cinsiyet Değişkenine Göre Kavramsal Kategoriler</i>	45
5.2. Sonuçlar	46
5.3. Öneriler	48
KAYNAKLAR	51
EKLER	60

Veri Toplama Formu.....	61
Veli Onam Formu	62
Araştırma İzin Yazıları.....	64

TABLÖLAR LİSTESİ

<i>Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyet ve Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımı.</i>	23
<i>Tablo 2. Özel Yetenekli Ortaokul Öğrencilerinin ‘‘Umut’’ Kavramına Yönelik Oluşturdukları Metaforlar</i>	28
<i>Tablo 3. Özel Yetenekli Ortaokul Öğrencilerinin ‘‘Umut’’ Kavramına Yönelik Oluşturdukları Metaforların Kategorileri.....</i>	29
<i>Tablo 4. Özel Yetenekli Ortaokul Öğrencilerinin Cinsiyetleri Bakımından ‘Umut’’ Kavramına Yönelik Oluşturdukları Metaforların Kategorilerinin Karşılaştırılması</i>	36
<i>Tablo 5. Özel Yetenekli Ortaokul Öğrencilerinin Sınıf Düzeyleri Bakımından ‘Umut’’ Kavramına Yönelik Oluşturdukları Metaforların Kategorilerinin Karşılaştırılması</i>	37

ŞEKİLLER LİSTESİ

<i>Şekil 1.</i> Umut Modelinin Şematik Gösterimi.....	14
---	----

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

Akt.	Aktaran
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
TDK	Türk Dil Kurumu
%	Yüzde
F	Frekans
BİLSEM	Bilim ve Sanat Merkezi

BÖLÜM 1

GİRİŞ

“Umutsuz durumlar yoktur, umutsuz insanlar vardır.

Ben hiçbir zaman umudumu yitirmedim.”

Mustafa Kemal ATATÜRK

Bu bölümde, araştırmanın problem durumu, amaç ve alt amaçları, önem, varsayım, sınırlılıklar ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Psikoloji, insan davranışlarını ve bireyin çevresi ile olan uyum sürecini inceleyen bir bilim dalıdır (Baymur,1978, s. 2). Pozitif psikoloji ise insanların güçlü yönlerini ortaya çıkaran ruh sağlığı çalışmaları ile ilgilenmektedir. Pozitif psikolojinin çalışma alanının sınırlarını yaşam doyumu, psikolojik iyi olma, öznel iyi oluş, iyimserlik, yaşamın anlamı, affetme ve umut gibi pek çok kavram oluşturmaktadır (Seligman ve Csikszentmihalyi, 2000). İnsanın güçsüz ve olumsuz yönleri ile ilgili yapılmış çok sayıda araştırma varken pozitif psikoloji bağlamında insanın güçlü ve olumlu yönleri ile ilgili araştırmalar sınırlı kalmıştır. Ancak son yıllarda pozitif psikoloji kavramlarının incelendiği araştırmaların sayısının arttığı

görülmektedir. Diğer taraftan alanyazın incelendiğinde pozitif psikoloji ile ilgili değişkenlerin ele alındığı araştırmaların çoğunlukla yetişkin çalışma grupları ile yapıldığı (Bilge, Arslan ve Doğan, 2001; Denizli, 2004; Uzun Özer ve Tezer, 2008; Aydın, Sarı ve Şahin, 2014) çocuk ve ergenlerle ilgili araştırmaların daha az sayıda olduğu görülmektedir. Oysa pozitif psikoloji temelli uygulamalar okulda olumlu duyguları, olumlu karakter özelliklerini, anlamı ve öğrenmeyi teşvik eden içsel motivasyonu vurgulayan yeni bir paradigma sunar. Bu paradigma hem akademik başarı için gerekli becerileri hem de iyi oluş sağlamaya yönelik becerileri geliştirmeye dayanır (Seligman ve ark., 2009). Okullardaki temel amaç öğretmek ve öğrencileri toplum ve dünyaya katkıda bulunacak bireyler olarak yetiştirmektir. Bununla birlikte öğretim sürecinin çocuğun güçlü yanlarını temel alarak yapılması ve öğrenme sürecinde öğrencinin iyilik halinin düşünülmesi elbette tartışma götürmezdir (Ergüner Tekinalp ve Işık, 2019). Çocuklarda iyilik halini artıran değişkenlerden biri umuttur (Westburg ve Martin, 2003).

Umut Kuramı'na (Snyder, 2002) göre çocukluk dönemi umudun temellerinin oluşması açısından önemli bir dönemdir. Bu nedenlerle bu araştırmada özellikle çocukların umut hakkındaki algıları üzerinde çalışılmıştır. Umut, “ummaktan doğan güven duygusu” ve “olması beklenen veya olacağı düşünülen şey” olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2011). Umut, Snyder ve arkadaşları tarafından (1991) “hedefe ulaşılabilmesine dair karar verme ve hedefe ulaşılabilir yolları planlamaya ilişkin duyumlardan türeyen bilişsel bir yapı” olarak tanımlanmaktadır.

Çocuklar, soyut kavramları anlamakta ve ifade etmekte zaman zaman zorlanabilirler. Bu nedenle soyut kavramları ve durumları somutlaştırarak daha kolay anlayabilecek ve anlatabileceklerdir. Bu düşünceden hareketle umut kavramı ile ilgili düşüncelerini çeşitli benzetmeler kullanarak ifade etmek eğilimindedirler. Bunların başında metaforlar gelmektedir. Metaforlar (benzetmeler, eğretilmeler, istiareler, mecazlar) olayların oluşumu ve işleyişi hakkında düşüncelerimizi yapılandıran, yönlendiren ve kontrol eden en güçlü zihinsel araçlardan biridir (Saban, 2004). Türk Dil Kurumu (2011) sözlüğünde

metafor: “ilgi veya benzetme sonucu gerçek anlamından başka anlamda kullanılan söz; bir kelimeyi veya kavramı kabul edilenin dışında başka anlamlara gelecek biçimde kullanma” şeklinde tanımlanmıştır. Metaforlar analiz edilmek istenen kavramların nasıl algılandığını ortaya çıkarmaya katkı sağlar. Metaforlar, insanların hayatı, çevreyi, olayları nasıl gördüklerini, farklı benzetmeler kullanarak açıklamaya çalışmak için kullanılan bir araç olarak düşünülmektedir (Cerit, 2008).

Bireyin yaşamında önem verdiği bazı kavramlar bulunmaktadır. Metaforlar yardımı ile kavramların içi doldurulmakta, daha iyi anlaşılabilirliği sağlanmakta ve toplum tarafından nasıl görüldüğü belirlenebilmektedir. Umut kavramının da bireyin yaşamında önemli bir yere sahip olduğu düşünülmektedir. Umudun açıklanması, umut kavramını ve bu kavramın içerdiklerini doğru ve açık bir şekilde anlamak için son derece gereklidir. İnsanların yaşamlarını sürdürebilmeleri ve ayakta kalabilmeleri, onların karşılaştıkları zorluklar ile başa çıkabilmeleri için umuda ihtiyaç duydukları söylenebilir. Umut bir bakıma bireyin iyi olma hali, pozitif düşünme davranışı ve durumudur.

Bireyin umut düzeyinin olumlu ve yüksek olması onun yaşamda başarısını arttırabilir, aksi durum da ise bireyin umutsuzluğa kapılarak başarı düzeyi düşebileceği gibi tükenmişlik, umutsuzluk gibi durumlarda yaşamın anlamına ilişkin belirsizlikler ve çöküntüler içine girebilir (Martin, 2007). Eğitim kurumlarında öğrencilerin geleceğe ilişkin umutlarının pozitif olmasının onların eğitim hayatındaki başarılarına olumlu katkı sağlayacağı açıktır. Yapılan çalışmalarda başarısız olan öğrencilerin ortak noktalarından birisinin umutsuzluk, geleceğe yönelik belirsizlik olduğu söylenebilir (Watkins, 1997; Çelik, Çetin ve Tutkun, 2014; Yılmaz, 2017).

Clark (2015) özel yetenekli bireyi; zeka düzeyi yüksek bir gelişim göstermiş ve bununla birlikte bir ya da birden çok yetenek alanını çalıştıran, başarılı olan ya da bu yeteneklerini performansa çevirecek potansiyel sahibi kişi şeklinde tanımlamıştır. Özel yetenekli birey; “Yaşıtlarına göre daha hızlı öğrenen, yaratıcılık, sanat, liderliğe ilişkin kapasitede önde olan, özel akademik yeteneğe sahip, soyut fikirleri anlayabilen, ilgi alanlarında bağımsız

hareket etmeyi seven ve yüksek düzeyde performans gösteren bireydir” (MEB, 2018). Bu araştırma, özel yetenekli öğrencilerin özellikleri göz önünde bulundurulduğunda: Dil gelişimi becerilerinin ileri düzeyde olması, sözel becerilerinin yüksek olması, konulara yaratıcı bir yaklaşımla yaklaşma, farklı açılardan bakabilme ve bunları birleştirip yorumlayabilme gibi (Clark, 2015) özellikleri dikkate alınarak özel yetenekli ortaokul öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir.

Alanyazın incelendiğinde yurtiçinde ve yurtdışında yapılan araştırmalarda çeşitli eğitim kademelerindeki öğrencilerin umut düzeylerinin belirlenmesi ve çeşitli değişkenlerle umut arasındaki ilişkinin incelendiği görülmektedir. Umudun, iyimserlik, psikolojik iyi oluş, stresle başa çıkma, başarı yönelimleri, problem çözme gibi olumlu ve umutsuzluk, çaresizlik, depresyon gibi olumsuz kavramlarla olan ilişkisinin açıklanması bu kavramı açıklamaya yeterli gelmeyecektir. Özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin umut kavramını nasıl kavramlaştırdığı ile ilgili bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle böyle bir araştırma yapmaya gerek duyulmuştur. Bu çalışmada da öğrenci gözüyle umut kavramına ilişkin algıların benzetmeler (metafor) yoluyla belirlenmesi amaçlanmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada hedeflenen ortaokul öğrencilerinin umut kavramı hakkındaki düşüncelerini metaforlar aracılığı ile nasıl kavramsallaştırdıklarını ortaya koymaktır. Bu genel amaç doğrultusunda araştırmanın alt problemleri aşağıda verilmiştir;

1. Özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin “Umut” kavramına ilişkin sahip oldukları metaforlar nelerdir?
2. Özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin “Umut” kavramına ilişkin sahip oldukları metaforlar hangi kavramsal kategoriler altında toplanabilir?
3. Bu kavramsal kategoriler öğrencilerin sınıf düzeyi/yaş ve cinsiyetlerine göre farklılık göstermekte midir?

1.3. Araştırmanın Önemi

İnsanı yaşama bağlayan en temel duygulardan biri olan umudun açıklanması, umut kavramını ve bu kavramın içerdiklerini doğru açık bir şekilde anlamak için son derece gereklidir. Bu sebeple; öğrenci gözüyle umut kavramına ilişkin algıların belirlenmesi gerekmektedir. Umut, yurt dışındaki araştırmalarda sıklıkla ele alınmakla birlikte, Türkiye’de çocuklarda umut kavramını ve umut değişkeninin çeşitli değişkenlerle ilişkisini ele alan araştırmalar son yıllarda artmaya başlamıştır. Umut değişkeninin sınav kaygısı (Denizli, 2004), üniversite sınavına giriş puanları (Kemer, 2006), zorbalık (Atik, 2009), akademik erteleme (Uzun Özer, 2009), algılanan sosyal destek (Kemer ve Atik, 2012), öznel iyi oluş (Şahin, Aydın, Sarı, Kaya ve Pala, 2012), kendini toparlama gücü (Çelik, Çetin ve Tutkun, 2014), akademik öz yeterlik ve problem çözme (Atik ve Erkan Atik, 2017), akademik başarı (Yılmaz, 2017) ve okula bağlanma (Savi Çakar, 2018) ile olan ilişkisinin incelendiği görülmüştür. Umut kavramının tanımlanmasını (Tarhan ve Bacanlı, 2016) ve umutlu düşüncenin diğer düşünme yolları ile ilişkisini (Tarhan, Bacanlı, Dombaycı ve Demir, 2011) ele alan çalışmalar da bulunmaktadır. Ortaokul kademesi öğrencilerin kişiliklerinin oluşmaya devam ettiği ve yaşama hazırlandıkları kritik dönemlerden biridir. Dolayısıyla bu dönemde öğrencilerin yaşama ilişkin bakış açılarının belirlenebilmesi ve olumlu bir bakış açısı kazanabilmeleri için yapılabileceklerin araştırılması hem psikolojik sağlıkları hem de geleceğe ait planları, kararları ve bunlara ulaşma çabaları açısından büyük bir öneme sahip olduğu düşünülmektedir. Bu sebeple özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin umut kavramı algılarının neler olduğunun ortaya konulmasına ihtiyaç olduğu görülmektedir. Bu kavramın araştırılmasının psikolojik danışma ve pozitif psikoloji alanyazınına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bunun yanı sıra umut çocuklukta kazanılan bir özelliktir (Erikson, 1982; Snyder, 1994). Bu nedenle çocuklukta umut algısının anlaşılması, yaşamın farklı alanlarına yönelik umutlu düşüncenin geliştirilmesi ve sürdürülmesi önemlidir. Snyder ve arkadaşları (2002) umudun çocuğun yaşamındaki etkisi eğitimciler tarafından anlaşılmasının önemli olduğunu

belirtmiştir. Eğitimcilerin öğrencilerin çeşitli kavramlarla ilgili düşüncelerini anlamada metafor çalışmalarının kullanılması öğrencilere yönelik yeni bakış açıları kazanmalarını sağlayacaktır.

Metafor tekniği, yapılan çalışmalarda az kelime kullanılarak anlatılmak istenenin aslında ne olduğunu belirleyen, soyut kavramları somuta çevirmede kolaylık sağlayan bir tekniktir. Bu araştırmada kullanılan metafor tekniği ile öğrencilerin umut kavramını nasıl algıladıkları, soyuttan somuta dönüştürebilmesi temel alınarak, öğrencilerin umut kavramını nasıl kavramsallaştırdığı belirlenmeye çalışılmıştır. Bu nedenle, bu çalışmanın umut kavramının çocuklar tarafından nasıl anlaşıldığı ve içinin nasıl doldurulduğu ile ilgili önemli bulgular ortaya çıkaracağı düşünülmektedir. Ayrıca öğrencilerin umuttan ne anladıkları, onların geleceğe ait beklentilerinin neler olduğuna ilişkin görüşlerinin belirlenmesi açısından önemlidir. Bu çalışmanın sonuçlarının ortaokul öğrencilerinin umutlu düşünme becerilerinin geliştirilmesine yönelik çalışmalara da katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bunların yanı sıra öğrencilerde günlük hayatta çoğu zaman kullandıkları benzetmelerin metafor olduğuna dair farkındalık oluşturacak ve öğrenciler metafora yönelik yeni bilgiler edineceklerdir.

Phoebe Levine (2005), metaforların kişilerin bakış açısını ortaya çıkardığını ve onların geçmiş yaşantıları, bugünkü fikirleri ve geleceğe ait umutları hakkında bilgi verdiğini vurgulamıştır. Öğrencilerin, umut kavramına yönelik algıları kişisel olarak farklılık gösterebilmektedir. Bu algıların olumlu ya da olumsuz olması eğitim sisteminde yer alan bireyleri, öğrenme ortamlarını, öğrenme-öğretme süreçlerini, öğrencilerin eğitim hayatlarını, motivasyonlarını ve dolaylı yoldan tüm paydaş kitleleri de nitelik açısından etkilemektedir. Bu nedenlerle öğrencilerin, umut kavramına yönelik algılarını ve bu algıların nedenlerini ortaya çıkarmada metafor tekniği önemli bir teknik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu çalışmada yukarıda ortaya konan durumlar göz önüne alındığında; özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin pozitif psikoloji kavramlarından olan “umut” kavramına yönelik algıları metafor tekniği ile ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma 2018-2019 eğitim öğretim yılında Şanlıurfa, Karaman ve Samsun illerinde Bilim Sanat Merkezine devam eden özel yetenekli 70 ortaokul öğrencisinin görüşleri ile sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Umut: “Bireylerin kendilerini, arzu edilen hedeflere giden yolları üretme, bu yolları harekete geçirme ve sürekli kullanma yeteneğine sahip olarak gördükleri, hedefe yönelik bir düşünce türüdür” (Snyder, 2002).

Metafor: “Bir kavram, terim ya da ifadeyi yaygın anlamının yerine, çağrıştırdığı başka anlamları yükleyerek kullanmak” (Demir ve Acar, 2005) şeklinde ifade edilmektedir.

Özel Yetenekli Birey: “Yaşıtlarına göre daha hızlı öğrenen, yaratıcılık, sanat, liderliğe ilişkin kapasitede önde olan, özel akademik yeteneğe sahip, soyut fikirleri anlayabilen, ilgi alanlarında bağımsız hareket etmeyi seven ve yüksek düzeyde performans gösteren birey” (MEB, 2018) şeklinde tanımlanmıştır.

BÖLÜM 2

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, araştırmanın kavramsal çerçevesine ilişkin kavramsal açıklamalarla umut ve umudun metaforlaştırılmasıyla ilgili alanyazında var olan çalışmalar yer almaktadır.

2.1. Umut

Umut kavramı uzun yıllardır yaşama dair her alanda araştırılmış bir kavramdır. Türk Dil Kurumunda sözcük anlamı “olması beklenen veya olacağı düşünülen şey”, “ummaktan doğan güven duygusu”dur (TDK, 2011).

Umut kelimesinin günlük dilde bir konu hakkında geleceğe yönelik olumlu beklentileri ifade etmek amacı ile kullanıldığı görülmektedir. Buna karşılık kuramsal açıdan değerlendirildiğinde umut sözcüğüne atfedilen anlamların birbirinden farklı olduğu dikkat çekmektedir (Akman ve Korkut, 1993). Her bireyin herhangi bir alandaki beklentisi birbirinden farklı olacaktır. Bu sebeple de bu beklentilerin ifadelerinin de farklı olacağı söylenebilir.

Larsen, Edey ve LeMay (2007) ise umutla ilgili yapmış oldukları çalışmalarında umudun çok boyutlu bir kavram olduğunu gösteren tanımların ortak özelliklerini özetlemişlerdir.

Bu anlamda umut;

- Dinamiktir.
- Yaşamın temelidir çünkü umut olmadan yaşamın amacı ve anlamı olmayacaktır.

- Geleceğe odaklıdır.
- Kişisel olarak anlamlıdır ve öznel olarak anlaşılabilir.
- Amaç yönelimlidir.

Tüm boyutlar açısından bakıldığında, umut başarılı bir amaca güdülenme ve amaca ulaşma yolları ilişkisi üzerine kurulmuş pozitif bir motivasyon sağlar. Bu sebeple, amaca güdülenme ve amaca ulaşma yolları, aynı amaca hizmet eden ve birbirini besleyen bileşenlerdir fakat umudu açıklamak için tek başına yetersizdir (Atik ve Kemer, 2009). Charles Richard Snyder'a (2002) göre ise umut; "amaca ulaşılabilirliğine ilişkin karar verme ve amaca ulaşılabilircek yolları planlamanın karşılıklı olarak sağladığı başarı duygusunu temel alan bilişsel bir yapıdır". Bu açıdan umut, yalnızca bir duygu olmayıp, bilişsel ve güdüsel boyutları olan, etkileşimli ve karmaşık bir süreç içermektedir. Başka bir ifade ile umut, amaç-odaklı bir düşünce biçimi olup, üç boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlar; amaçlar, alternatif yollar düşüncesi ve eyleyici düşünce olarak adlandırılmaktadır. Amaç, bireyin elde etmek istediği zihinsel hedefi; alternatif yollar düşüncesi, bu amaca ulaşmak için çizilen zihinsel rotayı; eyleyici düşünce ise bu amaca ulaşırken çizilen rotada yol alabilmek için gereken motivasyon sağlayıcı enerjiyi ifade etmektedir. Ekland (1991) ise umudu iki kategoriye ayırmaktadır. Bu kategoriler genelleştirilmiş umut ve özelleştirilmiş umuttur. Özelleştirilmiş umut ile ifade edilen, bireyin sahip olunacak en önemli hedef olarak neyi algıladığı yani bireyin değerli bir şeyin olması için taşıdığı umuttur. Genelleştirilmiş umut ise bireyin sadece umutlu bir düşünceye sahip olmasıdır, belli bir nesneye bağlı değildir. Umudu, zaman boyutu, davranışsal boyutu, bilişsel boyutu, birleştirici boyutu, duygulanım boyutu ve genel durum olmak üzere 6 başlık altında incelemiştir.

Ekland'a göre umut, aşağıda açıklanan altı boyutu içermektedir:

1. Zaman boyutu: Geçmiş, şu an ve gelecek bağlantısı.
2. Bilişsel boyut: Umut etme, hayal etme, düşünme, şaşırma, algılama, hatırlama ve yargılama.

3. Davranışsal boyut: Bireyin uyum becerisi.
4. Duygulanım boyutu: Güven duygusu.
5. Birleştirici boyut: Mantıksal bağlaştırma duygusu ya da sonuca ilişkin kuşku.
6. Genel durum: Bireyin içinde bulunduğu yaşam olayları. (Akt: Sarıçam, Akın, 2013)

Umut, kişilerin şimdi ve ileride, oluşturdukları hedeflere ulaşmaları için önemli bir işleve sahiptir. Bu işlev nedeniyle bireylerin ne tür hedeflere sahip oldukları, sahip oldukları hedeflere hangi yolla ulaşacakları ve bu hedeflere ulaştıklarında sahip olacakları kazanımları nasıl değerlendireceklerini öngörebilmek için her şeyden önce umudun tanımının, bireylerdeki düzeyinin ne seviyede olduğunun ve bireylerce ne kadar yaşatılabildiğinin biliniyor olması önemlidir (Sağdıç, 2005, 40).

2.1.1. Pozitif Psikolojide Umut

Pozitif psikoloji, bireylerin yaşama en uygun şekilde uyum sağlamalarına yardımcı olmak amacıyla araştırmalar yapan bir alandır. Weiten, Hammer ve Dunn (2016) pozitif psikolojide üç araştırma alanının olduğunu ifade etmektedir. Bu alanların birincisi insanların sahip oldukları pozitif öznel yaşantılarıdır. İkincisi ilgi alanları olan pozitif kişisel özellikleridir. Üçüncüsü ise pozitif öznel yaşantıları ve pozitif kişisel özelliklerini ortaklaşa arttırmak şeklindedir. Bu anlamda umut kavramı, ikinci ilgi alanı olan pozitif kişisel özellikler içerisinde yer almaktadır.

Umutla ilgili kapsamlı çalışmalar yapmış olan Jerome Frank umudu “duygu ve düşüncenin anlamlı bir karışımı olarak tanımlayarak, umudun bilişsel ve duygusal olmak üzere iki boyutu olduğunu” ilk vurgulayan kişilerdendir, umudu “iyi olma duygusu veren ve kişiyi harekete geçmek için güdüleyen bir özellik” şeklinde tanımlar (Frank, 1968’den aktaran: Akman ve Korkut, 1993,193).

Umut bir tür iyi olma mekanizması ve zihinsel sağlık olarak değerlendirilmiş ve bu kavramla ilgili çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Umut kavramının ne olduğu, insanlar için neler ifade ettiği, olumlu ya da olumsuz nasıl bir değer içerdiği araştırma konusu olmuştur.

Alanyazında, insanın yaşamını anlamsız kılan patolojik yapılara ilişkin oldukça çok model vardır. Ancak umut, iyimserlik, gelecek yönelimli olmak, sorumluluk, yaratıcılık, erdem gibi olumlu özelliklere ilişkin modeller ise kısıtlıdır (Seligman ve Csikszentmihalyi, 2000). 1960'lı yılların başlarından itibaren tıp ve psikoloji alanlarında, umudun incelenmesine yönelik sistematik yaklaşımlar ortaya atılmış, umudun, araştırılmaya değer olduğu ileri sürülmekle kalınmamış, hedefe ulaşmak için gerekli olan pozitif beklentiyi yarattığı da kabul edilmiştir (Snyder ve diğerleri, 1999). Umudun zaman zaman iyimserlik, öğrenilmiş çaresizlik, özsaygı, iyilik hali, özyeterlik, yaşam doyumu ve problem çözme ile benzer anlamlar taşıdığı düşünülmüştür (Scheier ve Carver, 1985; Snyder, 2002). Tüm bu kavramların pozitif psikolojide kullanılan ve birbirleriyle ilişkili önemli kavramlar olduğu fakat anlamlarının ve işlevlerinin birbirlerinden farklı olduğu söylenebilir. Groopman'a (2004) göre umut merkezi bir duygudur. Umudun, insanı güçlendiren bir duygu olduğunu ifade etmiştir. Bunu bireye içinde bulunduğu koşullarla yüzleşmek ve üstesinden gelmek için cesaret vererek sağladığını belirtmiştir (Çetin Gündüz, 2016). Tarhan ve Bacanlı (2015) ise umudu, bireylerin ruhsal ve fiziksel sağlığı, iyilik hali, yaşam doyumları, motivasyon düzeyleri, öz yeterlilikleri ve yaşam kaliteleri üzerinde etkili bir kavram olarak tanımlamıştır.

2.1.2. Umut'un Kuramsal Temeli

Alanyazına bakıldığında umudu açıklamaya çalışan farklı teori ve modellerin olduğu görülmektedir. 1950'li yıllarda başlayarak farklı bilim alanlarında umut kavramı birçok araştırmacı tarafından araştırılmış ve farklı teoriler oluşturulmuştur. Umuda ilişkin ilk teori Stotland (1969) tarafından geliştirilmiştir. Stotland'ın ortaya koyduğu umut teorisi bilişsel temaları temel almaktadır. Bu teori Snyder'in umut teorisindeki gibi bireyin amaçla ilgili bilişsel değerlendirmelerinin önemli olduğunu vurgulamaktadır. Stotland umudun bireyin davranışlarından anlaşılabileceğini öne sürmüştür. Umudun ölçülmesine ilişkin bir model önermemiştir. Stotland' a göre yüksek umut düzeyi, bireyin amaçlara ulaşma şansının

yüksek olduğuna inanmasının sonucudur. Ayrıca Stotland bireyin amaç düşüncelerine sahip olmasının, eyleme geçebilmesinde gerekliliğini vurgulamıştır (Stotland, 1969, Akt. Snyder, 1994).

Dufault ve Martocchio'nun (1985) umut teorisine göre umut; pek çok duygu, düşünce ve eylemden oluşan, zamanla değişen karmaşık bir yapıdır. Umut, kendi içerisinde genelleştirilmiş umut ve özelleştirilmiş umut olmak üzere iki kategoriye ayrılmaktadır. Bireyin umutlu bir düşünceye sahip olması, genelleştirilmiş umut olarak ifade edilirken özelleştirilmiş umudun ise, bireyin değerli bir şeyin olması için taşıdığı umut olduğu belirtilmiştir. Dufault ve Martocchio'ya göre umut çok boyutlu bir yapıdır ve 6 boyutu bulunmaktadır. Bu boyutlar; bilişsel boyut, duygulanım boyutu, davranışsal boyut, bağlamsal boyut, zaman boyutu ve yakınlık boyutudur. Umudun bilişsel boyutu; umut etme, hayal etme, şaşırma, algılama, düşünme, hatırlama ve yargılama gibi parçalardan oluşmaktadır. Duygulanım boyutu, belirsizlik ve sonuçlara ilişkin güven duygularını ifade etmektedir. Davranışsal boyut, amaç için yapılanlar ve bireyin uyum becerisi ile ilişkilidir. Yakınlık boyutu bireyin başkalarıyla temas içerisinde olma duygusunu içermektedir. Zaman boyutu ise geçmiş, şu an ve gelecek ilişkisini ifade etmektedir (Dufault ve Martocchio, 1985).

Diğer bir umut teorisi, Averill, Caitlin ve Chon (1990) tarafından ortaya konmuştur. Bu teori, umudun bilişsel kuralların kontrolünde bir duygu olduğunu ifade etmektedir. Önemli, ulaşılabilir ve sosyal olarak kabul edilebilir amaçların umudun ortaya çıkmasının alt yapısını oluşturduğunu öne sürmüşlerdir. Bu teori bilişsel boyutun yanında sosyal normlarında önemli olduğunu vurgulamaktadır (Averill, Caitlin ve Chon, 1990).

Umuda ilişkin en kapsamlı teorisinin ise Snyder tarafından geliştirildiği görülmüştür. Snyder'a (2002) göre umut kavramı bilimsel olarak incelenmeye başladığı zamanlarda ruh sağlığı çalışanları tarafından sözlük tanımında olduğu gibi; amaçlara ulaşmak ile ilgili olumlu beklentiler şeklinde tanımlanmıştır. Snyder'ın önceki araştırmacıların umut kavramı hakkındaki görüşlerini birleştirdiği, duygusal ve bilişsel öğeleri içeren umut

modeli, son zamanlarda en çok kabul gören umut modeli haline gelmiştir (Tarhan, 2012). Snyder'ın (1994) umut teorisine göre, insan amaç yönelimlidir, bu amaca yönelimli olma durumu bireyin hayatta olmak istediği yere nasıl varacağını anlaması konusunda temel bir başlangıç noktasıdır. Amaçları hakkında düşünmek için alternatif yollar düşüncesi ve eyleyici düşünceler aracılığı ile bilişsel bir analiz oluşturur. Alternatif yollar düşüncesi ve eyleyici düşünceler; amaca yönelik düşünceleri insanın öğrenmesi ve bununla başa çıkmasında temel yapı taşlarıdır.

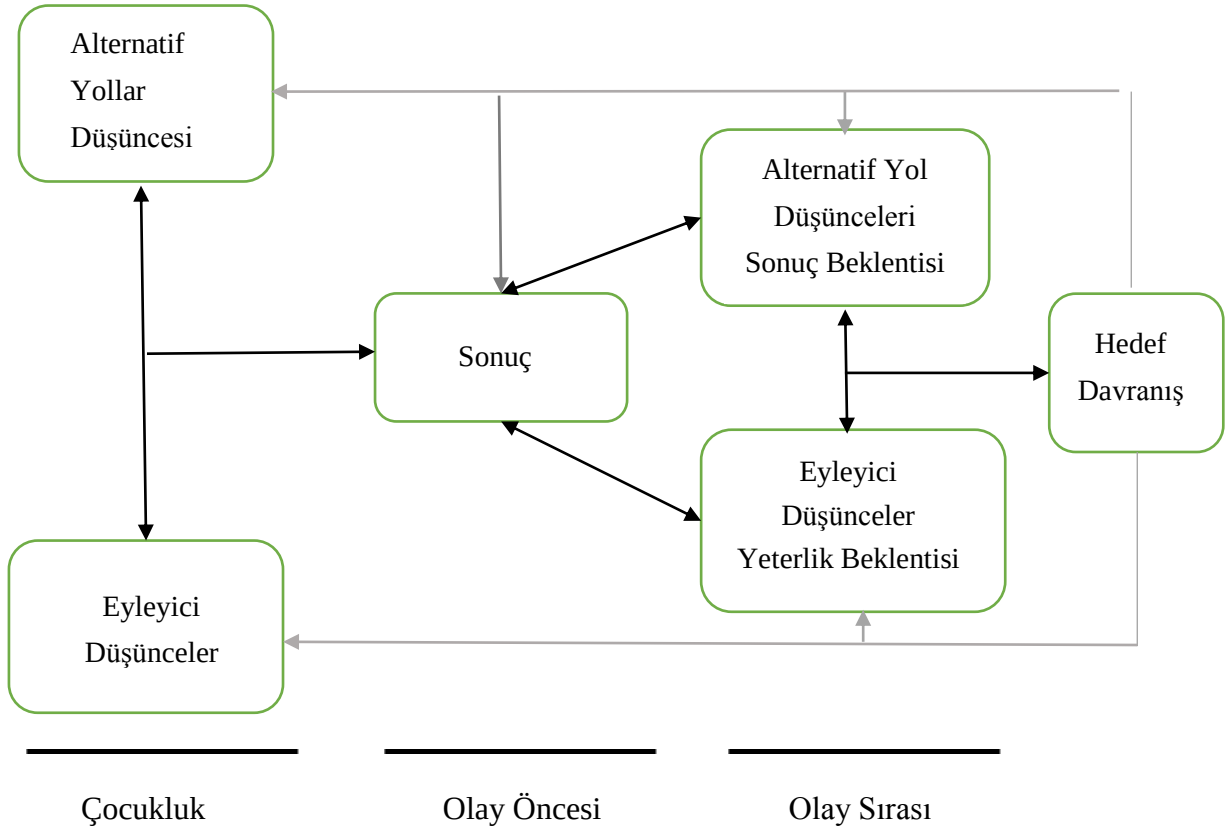
Snyder umudu üç bileşen ile açıklamıştır. Bu üç bileşen; *Amaçlar (Goals)*, *Alternatif yollar düşüncesi (Pathways thinking)* ve *Eyleyici düşüncedir (Agency thinking)*.

Amaçlar; İnsanların eylemleri amaç odaklıdır ve umut belirlenen amaçları gerçekleştirmek yönündedir. Amaçlar, umut teorisinde temel bilişsel ögesidir. Umut modelinde amaçlar bireysel arzular, yapılanlar, yaşananlar veya yaratılanlardır. Amaçlar kısa vadeden uzun vadeye kadar değişen zaman diliminde olabilecekleri gibi gerçekleşme ihtimali az olandan kesinlikle gerçekleşecek olana kadar farklı derecelerde de olabilirler. Amaçlarda önemli olan; birey için bir değeri olması, ulaşılabilir olması ve bir derece belirsizlik içermesidir. Umut teorisinde arzulanan iki tip amaç olduğu vurgulanır. Bunlar; sonucu olumlu amaçlar ve sonucu olumsuz amaçlardır.

Alternatif Yollar Düşüncesi; Amaçlara ulaşmak için oluşturulan işe yarayabilecek yollar ile ilgili olarak kişinin algısını ifade eder ve bireyin amaçlarında bugünden geleceğe bağlantı kurar.

Eyleyici düşünce; Kişinin arzuladığı amaçlara ulaşma sürecinde alternatif yolları kullanmaya başlaması ve sürdürmesi konusunda kendisinde bulduğu gücü ifade eder. Umut teorisinde motive edici parçadır, engellerle karşılaşıldığında alternatif yollar yaratmak ve seçmek için kişiye güç verir. Bu güç bireyin, geçmişteki, şu andaki ve gelecekteki hedefe ulaşmada vereceği kararların doğruluğuna olan inancı ile şekillenmektedir. (Snyder, 1994).

Şekil 1’de umut modelinin şematik gösterimi verilmiştir.

Şekil. 1 Umut Modelinin Şematik Gösterimi, Snyder, C. R. (2000b), *Handbook of hope: Theory, measures and applications*, s.12, San Diego, CA: Academic.

Umut teorisine göre; eyleyici ve alternatif yol düşünceleri çocuklukta öğrenilmeye başlamaktadır (Snyder, 2000a, 2000b). Bireyler çocuk yaşta gözlemledikleri nedensel ilişkiler aracılığıyla yeni durumların nasıl sonuçlanacağına ya da istenilen bir sonuca nasıl ulaşılacağına dair planlama yapmayı bu aşamada öğrenmektedirler.

2.1.3. Çocuklarda Umut

Umut kavramının insanda nasıl oluştuğu ve ne zaman ortaya çıktığı incelendiğinde yaşamının ilk yıllarına gitmek gerekebilir. Erikson'un psikososyal kuramında, kişilik gelişimi yaşam boyu devam eder ve kişilik gelişiminde umut, insanı motive eden bir kaynaktır. Bireyin yaşantısının ilk yıllarını kapsayan temel güvene karşı güvensizlik döneminde, umut zihinde benliğin temel niteliklerinden biri olarak gelişmektedir. Sonraki gelişim dönemlerinde yeni nitelikler kazanarak inanca dönüşmektedir (Erikson,1982). Rutter'ın gerçekleştirdiği çalışmalarda çocuk ile ona bakmakla sorumlu olan kişi arasında güvenli bağlanma ilişkisi kurulmasının ve yeterli düzeyde destek sağlanmasının, direnç ve umut geliştirici olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Carr, 2016).

Snyder (2002) umut düşüncelerinin gelişiminin bebeklikten itibaren gelişmeye başladığını öne sürmektedir. Doğumdan itibaren bebekler dış dünyayı algılamak için duyularını kullanırlar. İlk deneyimlerle birlikte bebekler olayların birbiriyle ilişkili olduğunu kavrarlar. İki yaşına girmeleriyle birlikte bazı şeyleri isteyerek yapabildiklerini ve çevreleri üzerinde kontrole sahip olduklarını fark etmeye başlarlar. Çocuklar çevrelerindeki nesnelerin ismini söyleyerek veya işaret ederek elde edebildiklerini görürler. Bireyler çocuk yaşta gözlemledikleri sebep sonuç ilişkileri aracılığıyla yeni durumların nasıl sonuçlanacağı ya da istenilen bir sonuca nasıl ulaşılacağına dair planlama yapmayı bu dönemde öğrenmektedirler. Amaca ulaşabileceklerini fark etmeleriyle bebeklik döneminden başlayan bu süreç, yaşam boyu gelişerek devam eder.

Snyder ve arkadaşları (1997), bireyin dünyaya geldiği ilk yıllardan itibaren hedef belirleme, hedefe ulaşma ve sonunda doyum sağlama deneyiminin yetişkinlikteki umut üzerinde önemli bir etken olduğunu vurgulamaktadır. Snyder umut teorisini geliştirirken Bandura'nın sosyal öğrenme teorisinden etkilenerek çocuklarda umut düşüncelerinin gelişimi sürecinde sosyal öğrenme modelinin kavramlarından biri olan model almanın önemli bir yer tuttuğunu belirtmiştir (Snyder, 2000b).

Çocuklar aile ve öğretmen gibi rol modelleriyle olan etkileşimleri yoluyla umut düşüncelerini geliştirebilirler. Bu rol modeller çocuklara amaçlarına ulaşmak için yollar üretme, bu amaçlarını başarmaları için motivasyonlarını sürdürebilme ve bunun sonucunda umut düzeylerini artırmalarını öğrenmede yardımcı olabilirler.

2.3. İlgili Araştırmalar

Bu başlık altında Türkiye’de ve yurtdışında umut kavramı ile ilgili rastlanılan araştırmalar özetlenmiştir. Yurtdışında umut ile ilgili yapılan araştırmalar 1960’lı yıllarda başlamasına karşın, Türkiye’de bu araştırmaların 1990’larda başladığı görülmektedir. Bu araştırmanın amacı doğrultusunda, yapılan araştırmalar aşağıda verilmektedir.

Alanyazın incelendiğinde umut konusunda yapılmış ilk çalışmaların ölçek uyarlama çalışmaları olduğu görülmektedir (Akman ve Korkut, 1993). Snyder ve arkadaşları (1991) tarafından geliştirilen on iki maddeden ve iki alt boyuttan oluşan ölçek 15 yaş ve üzerindeki bireylerin sürekli umut düzeylerini belirlemeyi amaçlamaktadır. İki boyutlu olan ölçeğin 4 amaca güdülenme boyutu, 4 amaca ulaşma yollarını ölçen madde ve 4 dolgu maddesi ile toplam 12 maddesi bulunmaktadır. Ölçeğin Türkçe uyarlaması ilk olarak Akman ve Korkut (1993) tarafından yapılmıştır. Bu uyarlamada ölçeğin varyansın %26.23’ünü açıklayan tek faktörlü bir yapıya sahip olduğu belirtilmiştir. Benzer bir sonuç ile Denizli (2004) bir çalışmada varyansın %31’ini açıklayan tek faktörlü bir yapı ortaya koymuştur. Tarhan (2012) tarafından da Türkçe’ye uyarlanan Sürekli Umut Ölçeği geçerlik ve güvenirlik çalışmasında açımlayıcı faktör analizi ile ölçeğin boyutları incelenmiş, orijinal ölçek yapısına benzer bir yapı ortaya koyulmuş, KMO değeri .86 bulunmuştur ve çok iyi olarak kabul edilmiştir. Ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı .83 olarak bulunmuş ve ölçeğin bu hali ile toplam varyansın %61’ini açıkladığı belirtilmiştir. Snyder ve arkadaşları (1991) tarafından geliştirilmiş olan 6 maddeli Durumluk Umut Ölçeği belirli bir durumda bireylerin hedefle ilgili durumlarını belirlemek üzere

geliştirilmiştir. "Amaca güdülenme" ve "amaca ulaşma yolları" alt boyutlarından oluşmaktadır. Orijinal formun tüm ölçek için Cronbach alfa katsayısı .88 olarak bulunmuştur. Ölçeğin uyarlama çalışmasında Denizli (2004) tüm ölçek için Cronbach alfa katsayısını .48 olarak bulmuştur. Bir diğer uyarlama çalışmasında, Kemer (2006) yapı geçerliliğinde farklılıklar olsa da uyguladığı faktör analizi sonucunda varyansın %50'sini açıklayan; Cronbach alfa katsayıları amaca güdülenme .66 ve amaca ulaşma yolları için .72 olan iki faktörlü bir yapı olduğunu göstermiştir. Bu çalışmada da mevcut örneklem ile yapılan açımlayıcı faktör analizi varyansın %57 sini açıklayan iki boyutlu bir yapı göstermiştir. Amaca güdülenme alt boyutunun Cronbach alfa katsayısı .68 ve amaca ulaşma yolları alt boyutunun Cronbach alfa katsayısı ise .75 olarak bulunmuştur.

Hinds ve Gattuso (1991) tarafından 24 maddeden oluşan 12-18 yaş grubundaki ergenlerin geleceğe yönelik olumlu beklentilerini belirlemek amacıyla geliştirilen ve Esenay (2007) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Ergenlerde Umutluluk Ölçeğinde Cronbach alfa katsayısı .92 bulunmuş ve ölçeğin toplam varyansın %34.28'ini açıklayan tek faktörlü bir yapı olduğu bulunmuştur.

Bir diğer uyarlama çalışması 8-16 yaş arasındaki çocukların umut düzeyini belirlemek amacıyla Snyder ve arkadaşları (1997) tarafından geliştirilen ölçek alternatif yollar düşüncesi ve eyleyici düşünce olmak üzere iki alt boyuttan ve 6 maddeden oluşmaktadır. Atik ve Kemer (2009) tarafından Türkçe'ye kazandırılan Çocuklarda Umut Ölçeğinin tamamına ilişkin Cronbach alfa değeri .74 elde edilmiştir. Yapılan faktör analizi sonucunda, orijinal çalışmadaki faktör yapısıyla tutarlı iki alt boyut elde edilmiştir. Ayrıca bu iki faktörlü yapının varyansın önemli bir kısmını da açıkladığı belirtilmiştir.

Schrank, Woppman, Sibitz ve Lauber (2011) tarafından yetişkinlere yönelik geliştirilen Bütünleyici Umut Ölçeği umut kavramını; güven ve inanç, perspektif yoksunluğu, olumlu gelecek oryantasyonu ile sosyal ilişkiler ve bireysel değer olmak üzere dört alt boyutta ele almaktadır. Sarıçam ve Akın (2013) tarafından Türkçe'ye uyarlanan ölçekte orijinal

formda olduğu gibi 23 maddeden oluşan 4 faktörlü bir yapı elde edilmiş, Cronbach alfa değeri .76 olarak bulunmuştur.

Alanyazın incelendiğinde bireylerin umut düzeylerini belirlemek için dilimize uyarlanan ölçme araçları olduğu görölmektedir. Uyarlanan ölçekler Türkiye’de yaşayan bireylerin umut düzeylerini belirlemektedir. Bunun yanında umudun nasıl tanımlandığı, nasıl geliştiği, nelerden etkilendiği ve nasıl geliştirilebileceğine yönelik bir bilgi vermediği söylenebilir.

Türkiye’de umut konusunda ölçek geliştirme ve uyarlama çalışmalarından sonra yapılan araştırmalara bakıldığında, bu araştırmaların çoğunlukla betimsel araştırmalar olduğu görölmektedir. Bu araştırmalarda, umudun çeşitli değişkenlerle ilişkisi incelenmiştir. Türkiye’de umudu konu alan çalışmalarda genellikle umut bağımlı değişken olarak belirlenmiş ve umudun sınav kaygısı ve akademik başarı gibi durumlarla ilişkili olabileceği düşünölerek araştırmalar yapılmıştır. Az sayıda çalışmada umut bağımsız değişken olarak nicel çalışmalar yoluyla incelenmiştir.

Savi Çakar’ın (2018) çocuklarda empatik eğilim, umut ve öz yeterliğin okula bağlanmayı yordama düzeylerini incelediği ilişkisel tarama modelinde gerçekteştirilen araştırmasında, çalışmanın bağımlı değişkeni okula bağlanma; bağımsız değişkenleri ise empati, umut ve öz yeterlik olarak belirlenmiştir. Katılımcıları ilkokul 4. sınıfa devam eden 189 öğrenciden oluşan araştırma sonucunda, empatik eğilim, öz yeterlik ve umut değişkenlerinin okula bağlanmayı anlamlı düzeyde yordadığı belirlenmiştir. Bu sonuca göre, çocukların empatik eğilimleri, öz yeterlik ve umut düzeyleri arttıkça okula bağlanma, öğretmene bağlanma ve arkadaşa bağlanma düzeyleri arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Alanyazında umut konusunda yapılan çalışmalar arasında sınırlı sayıda deneysel çalışma bulunmaktadır (Tuzgöl Dost ve Cenkseven Önder, 2015). Yerlikaya (2006) yaptığı araştırmada Bilişsel- Davranışçı Yaklaşıma dayalı umut eğitimi programının ilköğretim öğrencilerinin umutsuzluk düzeyine etkilerini incelemiştir. Yedi ve sekizinci sınıflarda

öğrenim gören öğrenciler ile araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırma, deneysel bir çalışma olup plasebo ve kontrol gruplu ön – test, son – test ve izleme modeline dayalıdır. Araştırma bulgularında, umutsuzluk düzeyini azaltmada bilişsel–davranışçı yaklaşım ve hobi terapiye dayalı olarak hazırlanan eğitim programları etkili iken; her iki programın yarattığı etki arasında ise anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Çanakçı (2015) çocuk korosunda şarkı söyleyen ve söylemeyen çocuklar arasında umut düzeylerini karşılaştırdığı çalışmasında umut ve umut teorisi kavramları ve bu kavramların çocuk ile müzik ilişkisini araştırmıştır. Öntest-sontest kontrol gruplu deneysel desen modelinde 34 öğrenci ile gerçekleşen araştırmanın sonucunda koroda şarkı söyleyen çocukların umut düzeylerinde, söylemeyen çocuklara göre anlamlı farklılık görülmüştür.

Tarhan ve Bacanlı (2016) tarafından nitel araştırma deseni kullanılarak yürütülen çalışmada ise umut kavramının farklı yaşlardaki bireyler tarafından nasıl tanımlandığı ve farklı değişkenler ile öğrencilerin umut hakkında neler düşündükleri iki farklı çalışma grubu ile belirlenmeye çalışılmıştır. Farklı eğitim kademelerinden 476 öğrenci ile gerçekleştirilen çalışmada “umut” konulu kompozisyonlar yazdırılmış, 15 yükseköğretim öğrencisi ile de odak grup görüşmeleri yapılmıştır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin görüşlerine göre umudun geleceğe dönük olumlu beklentiler içerdiği, hayata anlam kattığı, gerçekleşme olasılığı olan amaçlar belirlemenin önemli olduğu, amaçlara ulaşmak için mutlaka çaba göstermek gerektiği, umut etmenin pasif bir bekleyiş olmadığı, özellikle de zorluklar karşısında bireyin kendine güvenerek bu çabasını devam ettirmesinin önemli görüldüğü tespit edilmiştir.

Tohum’un (2018) 157 özel yetenekli öğrencinin mutluluk kavramı algılarını incelediği çalışmasında özel yetenekli öğrencilerin mutluluk kavramına yönelik metaforik algıları ile sınıf seviyesi ve aile gelir düzeyi arasında düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Kelime ilişkilendirme testi sonucunda öğrencilerin en fazla kelime yazdıkları anahtar kavram “eğlence/hobi” olarak tespit edilmiştir. Öğrencilerin mutluluk kavramı hakkında oluşturdukları 81 adet metafor cümlesi 14 adet kavramsal kategori altında toplanmıştır.

Öğrencilerin en fazla metafor ürettikleri kategori “fayda sağlayan mutluluk” en az metafor ürettikleri iki kategori ise “gerçekleşmesi için bir nedene ihtiyaç duyulan olarak mutluluk” ve “gerçekte olmayan- hayal olarak mutluluk” şeklinde olduğu belirtilmiştir.

Hinds (1984) ergenlerin umut tanımlarının neler olduğunu belirlemek amacıyla yapmış olduğu çalışmada madde bağımlısı 25 ergene umut konusunda açık uçlu sorular sorarak umut kavramını “yarınlarının var olduğuna ilişkin inançlarının derecesi” olarak tanımladıkları sonucuna ulaşmıştır. Sonuçlar dört kategoriden oluşan bir umut tanımını içermektedir. Öğrencilerin umut kavramını; “daha pozitif bir bakış açısı edinme çabası, ergenlerin benliklerinin var olabilmesi için ikinci bir değişim olduğuna inanmaları, daha iyi bir gelecek beklentisi ve kişisel gelecek beklentisi” şeklinde dört başlık altında kavramsallaştırdıklarını belirlemiştir. Daha sonraki yıllarda Hinds ve Gattuso (1991) ergenin ölçüm zamanında hissettiği olumlu gelecek oryantasyon derecesinin ölçümü için oluşturdukları “Ergenler için Umutluluk Ölçeği” ölçek maddeleri, 24 maddelik görsel analog bir ölçek şeklinde, umut tanımının bu dört kategorisini yansıtmaktadır.

Kausar, Jeyne ve Sobsey (2003), gelişimsel geriliği olan çocuğa sahip ailelerin umudunu araştırdığı çalışmada gelişimsel geriliği olan çocukların aileleri için umudun önemini ve umudun oluşmasını kolaylaştıran koşulları belirlemeyi amaçlamıştır. 19 anne ve baba ile yüz yüze görüşmeler ve internet görüşmeleri yapılmıştır. Katılımcıların çocukları 3-18 yaş aralığında olup çocukların down sendromu, otizm, joubert sendromu, müsküler distrofi, asperger sendromu tanıları bulunmaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgular umudun; ebeveynlerin özel gereksinimleri olan bir çocuğa sahip olma deneyimi çerçevesinde yaşamlarını yeniden düzenlemelerine yardım eden dinamik bir süreç olduğunu ortaya çıkarmıştır. Ebeveynlerin çoğu hayat yolunda yetersizliği olan bir çocukla birlikte olmanın onlar için olumlu ve güçlendiren bir deneyim olduğunu ifade etmiştir. Ebeveynlerin yetersizliği olan bir çocuğa sahip olma ile ilgili yaşadıkları deneyimler sosyal destekleri, yaşam felsefeleri, kişisel özellikleri gibi faktörlere bağlı olarak değişkenlik göstermektedir. Bu çalışmadaki ebeveynler için umut onların hem içsel (inanç, motivasyon, mantık) hem

dışsal kaynakları (aile, arkadaşlar) tarafından desteklenmektedir. Ebeveynler çocuklarının yetersizliğine uyum sağlamalarını kolaylaştıran içsel potansiyellerinin ve saklı kalmış değerlerinin farkına varmışlardır. Çocuklarının doğumundan sonra ebeveyn rollerini yeniden tanımladıklarını ve yapılandıklarını ifade etmişlerdir.

Rivers (2011) 625 katılımcı ile ülke çapında bir çevrimiçi anket geliştirerek ilgilendiğini ifade eden 326 kişilik bir havuzdan seçilen 23 öğretmen eğitimcisi ile görüşerek ve 25 katılımcı ile de röportaj yerine gönderilen yazılı mesaja katıldığı eğitimcilerle yaptığı, görüşme ve yazılı bilgi alma yöntemlerini kullandığı araştırmasında öğretmen eğitimcilerinin/akademisyenlerin umut kavramlarını incelemiştir. Öğretmen eğitimcilerinin umudu nasıl anladıklarını keşfetmeye yönelik gerçekleştirdiği analiz sonucunda; umut, bir yapıdır, soyut fikirlerin, duyguların, eğilimlerin ve tutumların bir karışımı olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu durum, umudun kavramsallaştırılmasını veya ölçülmesini zorlaştırır. Veri analizinde üç tür umut ortaya çıkarılmıştır. Bunlar: karşı taraf, kurtarma ve gerçekleştirme umudu şeklinde belirtilmiştir. Öğretmen eğitimcileri umutlarını korumak için umut kaynaklarından yararlanırlar. Katılımcıların umut kaynaklarını içsel umut kaynakları ve dışsal umut kaynakları olmak üzere ikiye ayırdıklarını belirlemiştir. Katılımcıların büyük çoğunluğunun içsel kaynaklarını daha önemli ve etkili bulduğunu ifade etmiştir. Araştırması sonucunda umudun kişilik özelliklerinden, kişisel öğrenme stillerinden ve amaca yönelik davranışlardan oluştuğunu ve dinsel inançlardan etkilendiğini belirtmiştir.

Alanyazın incelendiğinde umut kavramına yönelik geliştirilen metafor araştırmalarının oldukça az olduğu görülmüştür. Alanyazında yapılan bu çalışmalar değerlendirildiğinde, umutla ilgili yapılmış çalışmaların çoğunlukla yetişkin grupları ile yürütüldüğü ve bunun sonucunda umudun gelişimi ile ilgili sınırlı bilgiler sağladığı görülmektedir. Bu durum umudun incelendiği daha çok çalışmaya ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir.

BÖLÜM 3

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırma modeli, çalışma grubu, araştırmada kullanılan veri toplama aracı, verilerin toplanması, verilerin analizi ve yorumlanması ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada öğrencilerin umut kavramıyla ilgili algıları, metaforlarla belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma modeli olarak nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik (olgubilim) desen kullanılmıştır. Olgubilim deseni, farkında olunan ancak tam olarak anlaşılamayan bu sebeple detaylı bilgi vermeyen olgulara odaklanmaktadır. Olgular; olaylar, deneyimler, algılar, yönelimler, kavramlar ve durumlar gibi çeşitli biçimlerde ortaya çıkmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Bu araştırmada öğrencilerin görüşleri doğrultusunda umut kavramına yüklenen anlamlar derinlemesine incelendiği için olgubilim deseni kullanılmıştır.

3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Şanlıurfa, Karaman ve Samsun illerinde BİLSEM’lerde eğitim gören 5., 6., 7. ve 8. sınıfa devam eden 70 özel yetenekli ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışma grubu MEB tarafından seçilen

uzmanların uyguladığı WISC-R testi kullanılarak özel yetenekli olduğu belirlenmiş (zeka testi puanı 130'un üzerinde olan) farklı sınıf düzeylerindeki özel yetenekli ortaokul öğrencileri arasından gönüllülük esasına dayalı olarak amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet ve sınıf düzeylerine göre dağılımı Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyet ve Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımı

	Özellikler	n	%
Cinsiyet	Kız	38	54,29
	Erkek	32	45,71
Sınıf	5. sınıf	21	30,00
	6. Sınıf	17	24,29
	7. Sınıf	17	24,29
	8. Sınıf	15	21,42

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan özel yetenekli ortaokul öğrencilerinden 38’i (54,29) kız, 32’si (%45,71) erkek öğrenci olduğu, öğrencilerden 21’inin (%30,00) 5. Sınıf, 17’sinin (%24,29) 6. Sınıf, 17’sinin (%24,29) 7. sınıf ve 15’inin (%21,42) 8. sınıf öğrencilerden oluştuğu görülmektedir.

3.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin “umut” kavramına yönelik algıları metafor tekniği ile ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Metafor kelime olarak, Eski Yunanca’da “Metapherein” kelimesinden türetilmiş olup meta (uzak) ve pherein (taşımak)

sözcüklerinin birleştirilmesiyle oluşturulmuştur (Levine, 2005). Metaforlar, bireyin kavramsal dünyasının resimleri şeklinde ifade edilebilir (İnam, 2008). Metaforlar iki kavram ya da somut obje arasında benzerlik, ilişki kurma ya da birbirlerinden ayrıştırılmaları görevini üstlenirler (Boozer; Wyld ve Grant, 1992: 20, Akt.: İnam, 2008). Bu araştırmaya katılan öğrencilerin umut kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeleri belirlemek amacıyla onların her birinden “Umut ... gibidir; çünkü ...” cümlesini tamamlaması istenmiştir. Öğrencilerin kendi el yazılarıyla kaleme aldıkları bu tanımlamalar, birer doküman olarak bu araştırmada temel veri kaynağı olarak kullanılmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Milli Eğitim Bakanlığı il milli eğitim müdürlüklerinden gerekli izinler alındıktan sonra, belirlenen okullar ile araştırma konusunda görüşülmüş ve gerekli bilgilendirmeler yapılmıştır. Farklı sınıf düzeylerinde öğrenim görmekte olan öğrencilere aynı örneğin yer aldığı metafor cümlesi içeren form dağıtılmıştır. Araştırmacı kısa bir bilgilendirme yaparak katılımcılardan görüşlerini yazılı olarak ifade etmeleri istemiştir. Doldurulan formlar araştırmacı tarafından toplanmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde “içerik analizi” tekniğinden yararlanılmıştır. İçerik analizinde temel amaç toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Betimsel analizde genel hatlarıyla özetlenen veriler, içerik analizinde daha derinlemesine incelenir ve betimsel yaklaşımla fark edilemeyen kavram ve temalara içerik analizi sonucunda ulaşılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Bu çerçevede özel yetenekli ortaokul öğrencileri tarafından geliştirilen metaforların analizi ilgili alanyazında olduğu gibi dört aşamada gerçekleştirilmiştir. Bu aşamalar: (1) verileri kodlama ve ayıklama

aşaması, (2) kategori geliştirme aşaması, (3) geçerlik ve güvenirliği sağlama aşaması, (4) yorumlama aşamasıdır (Saban, 2008).

İlk aşama olan *verileri kodlama ve ayıklama aşamasında* özel yetenekli ortaokul öğrencilerine uygulanan formlar toplanmış ve tümünün bir arada olduğu geçici bir liste oluşturularak tüm metaforların formlarda anlaşılır bir şekilde geliştirilip geliştirilmediği bu listeler ile kontrol edilmiştir. Bu aşamada metaforun konusu, metaforun kaynağı, metaforun konusu ile kaynağı arasındaki ilişki dikkate alınmıştır. Belli bir metafor kaynağı içermeyen, üretilen metaforu açıklayan bir gerekçe belirtmeyen, “Umut” kavramının açıklanması için katkısı bulunmayan, birden fazla kategori kapsamında değerlendirilecek herhangi bir metafor olmadığı saptanmıştır. Bu aşamada 70 katılımcı formundan 70 farklı metafor elde edilmiştir.

İkinci aşama olan *kategori geliştirme aşamasında*, öğrenciler tarafından üretilen metaforlar umut kavramıyla ilgili benzer özellikler çerçevesinde gruplanmış ve 70 öğrenci tarafından oluşturulan geçerli 70 adet metafor, 6 ayrı kavramsal kategoride toplanmıştır. Her metafor imgesi öğrencilerin umut kavramına ilişkin sahip olduğu algıları bakımından ilişkilendirilmiştir. Bu doğrultuda bağımlılık unsuru olarak umut, besleyici unsur olarak umut, vazgeçilmez unsur olarak umut, güdüleyici unsur olarak umut, neşe veya hüznün kaynağı olarak umut ile diğer kategorileri olmak üzere toplam 6 ayrı kavramsal kategori oluşturulmuştur.

Üçüncü aşama olan *geçerlik ve güvenirliği sağlama aşamasında*; araştırmada belirlenen 6 ayrı kavramsal kategori altında verilen metaforların söz konusu kavramsal kategori içinde yer alıp almadığını belirlemek için daha önce metafor konusunda araştırmalar yapmış olan bir uzmanın görüşüne başvurulmuştur. Bu amaçla 70 metaforun alfabetik listesi ve 6 ayrı kavramsal kategorinin özelliklerini içeren bir liste uzman görüşüne sunulmuştur ve hiçbir metaforu dışarıda bırakmayacak şekilde metaforları, kavramsal kategorilere yerleştirmesi istenmiştir. Bu aşamadan sonra uzmanın yaptığı sınıflamayla araştırmacının yaptığı

sınıflama karşılaştırılmıştır. İstenilen düzeyde bir güvenilirlik sağlamak için nitel çalışmalarda uzman ve araştırmacı değerlendirmeleri arasındaki uyumun %90 ve üzeri olması gerekmektedir (Saban, 2008). Yapılan bu araştırmanın güvenilirliği ($\text{Güvenirlik} = \frac{\text{Görüş birliği}}{\text{Görüş birliği} + \text{Görüş ayrılığı}} \times 100$) ile hesaplanmıştır (Miles ve Huberman, 1994; Akt: Şenel ve Aslan, 2014).

Bu araştırmada yapılan hesaplamalar sonucunda %91 oranında bir uzlaşma olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Dördüncü aşama olan *yorumlama aşamasında* öğrenciler tarafından umut kavramına yönelik oluşturulan metafor sayıları frekans olarak; metafor dağılımları ise yüzde olarak hesaplanmıştır.

BÖLÜM 4

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmanın amacı doğrultusunda oluşturulmuş olan alt amaçlara ilişkin bulgular, umut kavramına ilişkin metaforlar ve bu metaforların kategorilerine ilişkin analizler tablolaştırılarak yorumlanmıştır.

Özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin ‘‘Umut’’ kavramına yönelik algılarının metaforlarla belirlenmesi için yapılan bu çalışmada ilk olarak öğrenciler tarafından geliştirilen metaforlardan benzer temaları içerenler aynı başlık altında bir araya getirilmiş ve temalara göre kategoriler oluşturulmuştur. Oluşturulan metaforların benzer temalarda olma durumları belirlenirken benzetme yönü göz önünde bulundurulmuştur. Bununla beraber özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin ‘‘Umut’’ kavramına yönelik oluşturdukları metaforlar ve bu metaforların yer aldığı kategoriler öğrencilerin cinsiyetleri ve sınıf düzeylerine göre karşılaştırılarak tablolar oluşturulmuş ve tartışılmıştır.

4.1. Umut Kavramına İlişkin Oluşturulan Metaforlar

Bu çalışmadaki genel bulgulara göre özel yetenekli ortaokul öğrencileri ‘‘Umut’’ kavramına ilişkin geçerli olan 70 farklı metafor üretmiştir. Öğrencilerin ürettikleri bu metaforlar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2

Özel Yetenekli Ortaokul Öğrencilerinin “Umut” Kavramına Yönelik Oluşturdıkları Metaforlar

Sıra	Metafor	f	%	Sıra	Metafor	f	%
1	Sıfır Maliyetli Antidepresan	1	1,43	36	Hedef	1	1,43
2	Kola	1	1,43	37	Yeşil renk	1	1,43
3	Gelin Kaynana Kavgası	1	1,43	38	Meslek	1	1,43
4	Besleyici Zehir	1	1,43	39	Yardım Eden Duygu	1	1,43
5	Damat Tıraşı	1	1,43	40	Deniz	1	1,43
6	Kola Kapağı	1	1,43	41	Çöldeki Çiçek	1	1,43
7	Evlilik Teklifi	1	1,43	42	Serap Görmek	1	1,43
8	Anne Sevgisi	1	1,43	43	İtici Güç	1	1,43
9	İsot	1	1,43	44	Pes Etmemek	1	1,43
10	Sünnetteki Lokum	1	1,43	45	Gururla İstemek	1	1,43
11	Güzel Hava	1	1,43	46	Kutup Yıldızı	1	1,43
12	Sınıfın En Çalışkan Öğrencisi	1	1,43	47	Vazo	1	1,43
13	Yaz Temizliği	1	1,43	48	Su	1	1,43
14	Çorabın Teki	1	1,43	49	Güneş	1	1,43
15	Hababam Sınıfı Şarkısı	1	1,43	50	Nefes	1	1,43
16	Işık	1	1,43	51	Güneşin Batışını İzlemek	1	1,43
17	Hayat Damarı	1	1,43	52	Çiçek	1	1,43
18	Karanlık Eve Giren Güneş Işığı	1	1,43	53	Uçmak	1	1,43
19	Aydınlık Pencere	1	1,43	54	Ekmek	1	1,43
20	Parlayan Uzay	1	1,43	55	Kedi	1	1,43
21	İnanç (İçgüdü)	1	1,43	56	Aile	1	1,43
22	Melek/Şeytan	1	1,43	57	Başarı inancı	1	1,43
23	Parıldayan ışık	1	1,43	58	Sokak Hayvanı	1	1,43
24	İyileştirmeyen İlaç	1	1,43	59	Ay	1	1,43
25	Başarı	1	1,43	60	Sevgi	1	1,43
26	Bulut	1	1,43	61	Rüya	1	1,43
27	Yeşermekte Olan Filiz	1	1,43	62	Ağaç	1	1,43
28	Uyku	1	1,43	63	Bir Dal Parçası	1	1,43
29	Baston	1	1,43	64	Kapı	1	1,43
30	Kayıp Anahtar	1	1,43	65	Çiğköfte	1	1,43
31	Şemsiye	1	1,43	66	Silgi	1	1,43
32	Bir Şeye Tutuklu Olma	1	1,43	67	Öğrenci	1	1,43
33	Kuş	1	1,43	68	Şelale	1	1,43
34	Hayal	1	1,43	69	Yağmur	1	1,43
35	Her Gün Uyanmak	1	1,43	70	Meyve	1	1,43

Tablo 2 incelendiğinde her bir öğrencinin umut kavramına ilişkin farklı metafor oluşturduğu görülmektedir.

4.2. Özel Yetenekli Ortaokul Öğrencilerinin Umut Kavramına Yönelik Oluşturdıkları Metaforların Kategorileri

Özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin umut kavramına yönelik oluşturdukları metaforların kategorileri Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3

Özel Yetenekli Ortaokul Öğrencilerinin “Umut” Kavramına Yönelik Oluşturdıkları Metaforların Kategorileri

Kategoriler	Metaforlar	Metafor Sayısı	f	%
Bağımlılık Unsuru Olarak Umut	Sıfır Maliyetli Antidepresan (1), İstot (1)	2	2	2,86
Besleyici/Yol Gösterici Unsur Olarak Umut	Anne Sevgisi (1), Işık (1), Aydınlık Pencere (1), Filiz (1), Kutup Yıldızı (1), Vazo (1), Güneş (1), Çiçek (1), Ay (1), Yağmur (1), Çölde Açan Çiçek (1), Öğrenci (1)	12	12	17,14
Güdüleyici Unsur Olarak Umut	Kola Kapağı (1), Güzel Hava (1), Sınıfın En Çalışkan Öğrencisi (1), İyileştirmeyen İlaç (1), Başarı (1), Kayıp Anahtar (1), Meslek (1), İtici Güç (1), Gurur (1), Kedi (1), Ağaç (1), İçgüdü (1), Pes Etmemek (1), Başarı İnancı (1), Hedef (1), Hayal (1)	16	16	22,86
Neşe veya Hüzün Kaynağı Olarak Umut	Besleyici Zehir (1), Rüya (1), Evlilik Teklifi (1), Çorabın Teki (1), Hababam Sınıfı Şarkısı (1), Parlayan Uzay (1), Melek (1), Parıldayan Işık (1), Uyku (1), Şemsiye (1), Serap (1), Güneşin Batışı (1), Dal Parçası (1), Çiğköfte (1)	14	14	20

Vazgeçilmez Olarak Umut	Unsur	Kola (1), Meyve (1), Gelin Kaynana Kavgası (1), Damat Tıraşı (1), Yaz Temizliği (1), Hayat Damarı (1), Baston (1), Tutuklu Olma (1), Her Gün Kalkmak (1), Duygu (1), Su (1), Nefes (1), Ekmek (1), Aile (1), Sevgi (1)	15	15	21,43
Diğer		Sünnetteki Lokum (1), Güneş Işığı (1), Deniz (1), Silgi (1), Uçmak (1), Bulut (1), Kuş (1), Yeşil (1), Kapı (1), Sokak Hayvanı (1), Şelale (1)	11	11	15,71
	Toplam		70	70	100,00

Tablo 3'te görüldüğü gibi özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin oluşturduğu metaforlar benzerlik yönlerine göre kategorileştirildiğinde 6 farklı kategori elde edilmiştir. Bunlar:

“Bağımlılık Unsuru Olarak Umut”,

“Besleyici/Yol Gösterici Unsur Olarak Umut”,

“Güdüleyici Unsur Olarak Umut”

“Vazgeçilmez Unsur Olarak Umut”,

“Neşe veya Hüzün Kaynağı Olarak Umut” ve

“Diğer” şeklinde belirlenmiştir.

Özel yetenekli ortaokul öğrenciler en çok “Güdüleyici Unsur Olarak Umut”u (%22,86) temsil eden metaforları üretirken en az ise “Bağımlılık Unsuru Olarak Umut”u (%2,86) temsil eden metaforları üretmişlerdir. Kategoriler aşağıda ayrı ayrı ele alınmıştır.

4.2.1. Bağımlılık Unsuru Olarak Umut Kategorisine İlişkin Bulgular

Bu kategoride özel yetenekli öğrenciler umudu bağımlılık yapan bir unsur ile ilişkilendirmiş ve bu doğrultuda metaforlar üretmişlerdir. Bu kategori öğrencilerce üretilen metafor sayısı bakımından en az metaforu barındıran kategoridir. Bu metaforlar ve

frekansları; Sıfır maliyetli antidepresan (1), isot (1) şeklindedir. Aşağıda bu kategoriye oluşturan metaforların özel yetenekli ortaokul öğrencileri tarafından tanımlamalarına ilişkin örnekler yer almaktadır.

“Umut sıfır maliyetli antidepresan gibidir. Çünkü umut ederek rahatlarsın ve sende bağımlılık yapar.” (Ö-1)

“Umut isot gibidir. Çünkü hem içini yakar hem de vazgeçemezsin.” (Ö-9)

4.2.2. Besleyici/Yol Gösterici Unsur Olarak Umut Kategorisine İlişkin Bulgular

Bu kategoride özel yetenekli öğrenciler umudu besleyen, yol gösteren unsur ile ilişkilendirerek metaforlar üretmişlerdir. Bu metaforlar ve frekansları; Anne Sevgisi (1), Işık (1), Aydınlık Pencere (1), Filiz (1), Kutup Yıldızı (1), Vazo (1), Güneş (1), Çiçek (1), Ay (1), Yağmur (1), Çölde Açan Çiçek (1), Öğrenci (1) şeklindedir. Aşağıda bu kategoriye oluşturan metaforların özel yetenekli ortaokul öğrencileri tarafından tanımlamalarına ilişkin örnekler yer almaktadır.

“Umut anne sevgisi gibidir. Çünkü çocuk anne sevgisi ile nasıl büyürse gelecekte umutlarla gelişir.” (Ö-8)

“Umut toprakta yeşermekte olan bir filiz gibidir. Çünkü umut anlık bir duygu değil kalbimizde büyüyip gelişen devasa bir ağaç olmaya meyillidir.” (Ö-27)

“Umut karanlıkta gördüğün kutup yıldızı gibidir. Çünkü kutup yıldızı yolunu bulamadığında parlayarak yol gösterir.” (Ö-46)

“Umut ay gibidir. Çünkü ay kaybolur ama yeniden var olur, her günün sonunda doğar ve başında batar.” (Ö-59)

4.2.3. GÜDÜLEYİCİ UNSUR OLARAK UMUT KATEGORİSİNE İLİŞKİN BULGULAR

Bu kategoride özel yetenekli öğrenciler umudu güdüleyici unsur ile ilişkilendirerek metaforlar üretmişlerdir. Bu kategori, öğrenciler tarafından üretilen metafor sayısı bakımından en fazla metaforu (%22,86) barındıran kategoridir. Bu metaforlar ve frekansları; Kola Kapağı (1), Güzel Hava (1), Sınıfın En Çalışkan Öğrencisi (1), İyileştirmeyen İlaç (1), Başarı (1), Kayıp Anahtar (1), Meslek (1), İtici Güç (1), Gurur (1), Kedi (1), Ağaç (1), İçgüdü (1), Pes Etmemek (1), Başarı İnancı (1), Hedef (1), Hayal (1) şeklindedir. Bu kategoriyi oluşturan metaforların özel yetenekli ortaokul öğrencileri tarafından tanımlamalarına ilişkin örnekler aşağıda yer almaktadır.

“Umut kola kapağı gibidir. Çünkü kapağı açtığına tekrar dene yazısını görsen bile kapatıp bir daha açarsın. Tekrar tekrar denersin. İşte umutta seni bir şey için tekrar tekrar denettirir.” (Ö- 6)

“Umut güzel bir hava gibidir. Çünkü güzel havada bir şeyler yapmak istersin ya, umut sayesinde bir şeyler yapmak istersin.” (Ö-11)

“Umut sınıfın en çalışkan öğrencisi gibidir. Çünkü ben onu geçmek için nasıl kendimi yırtıyorsam umutta insanın kendisini yırtması için var olan bir şeydir.” (Ö-12)

“Umut insanın içgüdüğü gibidir. Çünkü sadece bir duygu değil bir amaca doğru giden yoldaki can dostumuzdur.” (Ö-21)

4.2.4. Neşe veya Hüzün Kaynağı Olarak Umut Kategorisine İlişkin Bulgular

Bu kategoride özel yetenekli öğrenciler umudu neşe veya hüzün kaynağı ile ilişkilendirerek metaforlar üretmişlerdir. Bu metaforlar ve frekansları; Besleyici Zehir (1), Rüya (1), Evlilik Teklifi (1), Çorabın Teki (1), Hababam Sınıfı Şarkısı (1), Parlayan Uzay (1), Melek (1), Parıldayan Işık (1), Uyku (1), Şemsiye (1), Serap (1), Güneşin Batışı (1), Dal Parçası (1), Çiğköfte (1) şeklindedir. Bu kategoriyi oluşturan metaforların özel yetenekli ortaokul öğrencileri tarafından tanımlamalarına ilişkin örnekler aşağıda yer almaktadır.

“Umut besleyici zehir gibidir. Çünkü bir yandan seni besler diğer yandan zehirler. Sonunun nasıl olacağı dozaja bağlıdır. (Ö-4)

“Umut hababam sınıfı filmi şarkısı gibidir. Çünkü hababam sınıfı müziği yavaş çalınınca hüzün, hızlı çalınınca neşe verir insana. Umut ettiğin şeye hızlı kavuşursan mutlu geç kavuşursan veya kavuşamazsan hüzün verebilir.” (Ö- 15)

“Umut aylardır aradığın çorabın tekini bulmak gibidir. Çünkü çorabımın tekini bulunca çok mutlu oluyorum bir şeyi umut edince çok mutlu oluyorum.” (Ö- 14)

“Umut evlilik teklifi etmek gibidir. Çünkü teklif sonrası cevap evetse mutlu hayırsa hüsrana olur. Umutta da sonu iyiye mutlu sonu kötüye hüsrana yaşarsınız.” (Ö-7)

4.2.5. Vazgeçilmez Unsur Olarak Umut Kategorisine İlişkin Bulgular

Bu kategoride özel yetenekli öğrenciler umudu vazgeçilmez unsurlar ile ilişkilendirerek metaforlar üretmişlerdir. Bu kategori, öğrenciler tarafından üretilen metafor sayısı bakımından ikinci en fazla metaforu (%21,43) barındıran kategoridir. Metaforlar ve frekansları; Kola (1), Meyve (1), Gelin Kaynana Kavgası (1), Damat Tıraşı (1), Yaz

Temizliği (1), Hayat Damarı (1), Baston (1), Tutuklu Olma (1), Her Gün Kalkmak (1), Duygu (1), Su (1), Nefes (1), Ekmek (1), Aile (1), Sevgi (1) şeklindedir. Bu kategoriye oluşturan metaforların özel yetenekli ortaokul öğrencileri tarafından tanımlamalarına ilişkin örnekler aşağıda yer almaktadır.

“Umut damat tıraşı gibidir. Çünkü 10 TL’lik tıraşa 100 TL vermek damat tıraşının vazgeçilmezi ise umut etmekte insan için vazgeçilmezdir.” (-5)

“Umut gelin kaynana kavgası gibidir. Çünkü her ikisi için kavga vazgeilmezse benim için de umut etmek vazgeçilmezdir.” (-3)

“Umut annemin yaz temizliği gibidir. Çünkü annem temizlik yapmazsa yaz gelmeyecek sanıyor ve onun için bu vazgeçilmezdir. Benim için de umut etmezsem istediğim şey olmaz diye düşünüyorum.” (-13)

“Umut hayat damarı gibidir. Çünkü umudu olmayan insan sanki hayat damarı kopmuş gibi olur.” (-17)

4.2.6. Diğer Kategorisine İlişkin Bulgular

Bu kategoride katılımcıların geliştirdiği metaforlar, metaforun konusu, kaynağı ve kaynak-konu arasındaki ilişkisi açısından incelenmiştir. İnceleme sonucunda katılımcıların geliştirdikleri metaforlar tek bir kategori adı altında toplanamamıştır. Bu kategoride özel yetenekli öğrenciler umut kavramını birden fazla unsur ile ilişkilendirerek metaforlar üretmişlerdir. Bundan dolayı diğer kategorisi şeklinde belirtilmiştir. Metaforlar ve frekansları; Sünnetteki Lokum (1), Güneş Işığı (1), Deniz (1), Silgi (1), Uçmak (1), Bulut (1), Kuş (1), Yeşil (1), Kapı (1), Sokak Hayvanı (1), şelale (1) şeklindedir. Bu kategoriye oluşturan metaforların tanımlamalarına ilişkin örnekler aşağıda yer almaktadır.

“Umut sünnet düğünündeki lokum gibidir. Çünkü bir yandan seni doyurur bir yandan acını keser” (Ö-10)

“Umut karanlık bir eve giren güneş ışığı gibidir. Çünkü en olmadık zamanda karşımıza çıkar” (Ö-18)

“Umut bulut gibidir. Çünkü yağmur bekleyince yağar” (Ö-26)

“Umut sokak hayvanları gibidir. Çünkü sokak hayvanları aç susuz olsa bile yaşar” (Ö-58)

4.3. Özel Yetenekli Ortaokul Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Göre “Umut” Kavramına Yönelik Oluşturdukları Metaforların Kategorilerine İlişkin Bulgular

Özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin cinsiyetlerine göre umut kavramına yönelik oluşturdukları metaforların kategorilerinin karşılaştırılması Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4

Özel Yetenekli Ortaokul Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Göre “Umut” Kavramına Yönelik Oluşturdıkları Metaforların Kategorilerinin Karşılaştırılması

Kategori		Kız		Erkek		Toplam	
		n	%	n	%	n	%
Bağımlılık	Unsuru	0	0	2	2,86	2	2,86
Olarak Umut							
Besleyici/Yol	Unsur	6	8,57	6	8,57	12	17,14
Gösterici							
Olarak Umut							
Güdüleyici	Unsur	10	14,28	6	8,58	16	22,86
Olarak Umut							
Neşe veya	Hüzün	10	14,28	4	5,72	14	20
Kaynağı	Olarak						
Umut							
Vazgeçilmez	Unsur	6	8,57	9	12,86	15	21,43
Olarak Umut							
Diğer		7	10	4	5,71	11	15,71
Toplam		39	55,71	31	44,29	70	100

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılan; özel yetenekli kız öğrenciler en çok “Güdüleyici Unsur Olarak Umut” (n=10, %14,28) ve “Neşe veya Hüzün Kaynağı Olarak Umut” (n=10, %14,28) kategorilerini temsil eden metafor imgeleri üretmişlerdir. Kız öğrenciler “Bağımlılık Unsuru Olarak Umut” kategorisini temsil eden metafor imgesi üretmemiştir. Öte yandan özel yetenekli erkek öğrenciler tüm kategoriler için metafor üretmiş olup erkek öğrenciler en çok “Vazgeçilmez Unsur Olarak Umut” (n=9, %12,86) kategorisini temsil eden metafor imgelerini üretmiştir. Erkek öğrenciler en az “Bağımlılık Unsuru Olarak Umut” (n=2, %2,86) kategorisini temsil eden metafor imgeleri üretmiştir.

4.4. Özel Yetenekli Ortaokul Öğrencilerinin Sınıf Düzeylerine Göre “Umut” Kavramına Yönelik Oluşturdıkları Metaforların Kategorilerine İlişkin Bulgular

Özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin sınıf düzeylerine göre umut kavramına yönelik oluşturdukları metaforların kategorilerinin karşılaştırılması Tablo 5 'te verilmiştir.

Tablo 5

Özel Yetenekli Ortaokul Öğrencilerinin Sınıf Düzeylerine Göre 'Umut'' Kavramına Yönelik Oluşturdukları Metaforların Kategorilerinin Karşılaştırılması

Kategori	5. Sınıf		6. Sınıf		7. Sınıf		8. Sınıf		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Bağımlılık Unsuru Olarak Umut	0	0	0	0	1	1,43	1	1,43	2	2,86
Besleyici/Yol Gösterici Unsur Olarak Umut	3	4,28	5	7,14	2	2,86	2	2,86	12	17,14
Güdüleyici Unsur Olarak Umut	5	7,14	3	4,28	3	4,28	5	7,14	16	22,84
Neşe veya Hüzün Kaynağı Olarak Umut	0	0	6	8,57	7	10	1	1,43	14	20
Vazgeçilmez Unsur Olarak Umut	5	7,14	1	1,43	3	4,28	6	8,57	15	21,42
Diğer	7	10	2	2,86	1	1,43	1	1,43	11	15,71
Toplam	20	28,57	17	24,28	17	24,28	16	22,86	70	100

Tablo 5 incelendiğinde araştırmaya katılan; 5. sınıf özel yetenekli ortaokul öğrencileri “Besleyici/Yol Gösterici Unsur Olarak Umut”, “Güdüleyici Unsur Olarak Umut”, “Vazgeçilmez Unsur Olarak Umut” ve “Diğer” kategorilerinde metafor üretmiş olup öğrenciler en çok “Diğer” kategorisini temsil eden metafor imgelerini üretmişlerdir. 5. sınıf özel yetenekli öğrencileri “Bağımlılık Unsuru Olarak Umut” ve “Neşe veya Hüzün

Kaynağı Olarak Umut” kategorilerinde metafor imgesi üretmemiş, en az “Besleyici/Yol Gösterici Unsur Olarak Umut” kategorisini temsil eden metafor imgelerini üretmiştir.

6. sınıf özel yetenekli ortaokul öğrencileri “Bağımlılık Unsuru Olarak Umut” kategorisinde metafor imgesi üretmemiş olup en çok “Neşe veya Hüzün Kaynağı Olarak Umut” kategorisini temsil eden metafor imgelerini üretmiştir. 6. sınıf düzeyindeki özel yetenekli öğrenciler en az “Vazgeçilmez Unsur Olarak Umut” kategorisini temsil eden metafor imgelerini üretmiştir.

7. sınıf özel yetenekli ortaokul öğrencileri tüm kategoriler için metafor üretmiş olup öğrenciler en çok “Neşe veya Hüzün Kaynağı Olarak Umut” kategorisini temsil eden metafor imgelerini üretmişlerdir. 7. sınıf düzeyindeki özel yetenekli öğrenciler en az “Bağımlılık Unsuru Olarak Umut” ve “Diğer” kategorilerini temsil eden metafor imgelerini üretmiştir.

8. sınıf özel yetenekli ortaokul öğrencileri tüm kategoriler için metafor üretmiş olup en çok “Vazgeçilmez Unsur Olarak Umut” kategorisini temsil eden metafor imgelerini üretmişlerdir. 8. sınıf düzeyindeki özel yetenekli öğrenciler en az “Bağımlılık Unsuru Olarak Umut”, “Neşe ve Hüzün Kaynağı Olarak Umut” ve “Diğer” kategorilerini temsil eden metafor imgelerini üretmiştir.

BÖLÜM 5

TARTIŞMA SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırma sürecinde elde edilen bulguların alanyazın çerçevesinde tartışılması, ulaşılan sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

5.1. Tartışma

Bu araştırma özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin, yaşantı ve gözlemleri sonucunda edindikleri bilgi ve deneyimlere bağlı olarak “Umut” kavramına yönelik algılarını metaforlar yoluyla ortaya çıkarmak ve bu metaforları belli kavramsal kategoriler altında toplamak amacıyla hazırlanmıştır. Araştırmanın bu bölümünde özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin “Umut” kavramına ilişkin sahip oldukları metaforların kavramsal kategorileri öğrencilerin sınıf düzeyine ve cinsiyetlerine göre farklılıklarına göre elde edilen bulgular alanyazın çerçevesinde incelenmiş ve tartışılmıştır.

5.1.1. Umut Kavramına İlişkin Metaforlar

Araştırmanın bulgularına bakıldığında her bir öğrencinin umut kavramına ilişkin farklı metafor oluşturduğu görülmektedir. Bu durumun özel yetenekli öğrencilerin Clark’a (2015) göre dil gelişimi becerilerinin ileri düzeyde olması, sözel becerilerinin yüksek olması, konulara yaratıcı bir yaklaşımla yaklaşma, farklı açılardan bakabilme ve bunları

birleştirip yorumlayabilme gibi özelliklerinden kaynaklandığı düşünölmektedir. Özel yetenekli olarak tanı almamış öğrenciler ile yapılmış metafor çalışmaları sonuçları metaforların tekrarlayan ve çoğunluğunun ortak olduğu şeklindedir (Saban, 2004, 2008; Cerit, 2008; şenel ve Aslan, 2014).

Öte yandan umut kavramının bir bütün olarak açıklanabilmesi için çok sayıda metafora ihtiyaç vardır. Yob’a (2003) göre metaforlar kullanıldığı kavramlardan bağımsız olarak, kavramı bir yerden başka bir yere götürürler, söz ettiğı olgunun kendisi değı, onun sadece bir sembolüdü, bir kavramı etkili bir şekilde anlamak, kullanılan metaforun etkin olmasına bağıdır. Bu durumu ortadan kaldırabilmek için birçok metaforun göz önünde bulundurulması önemlidir. Umut kavramı için katılımcılar “güzел hava”, “sınıfın en çalışkan öğrencisi”, “iyileştirmeyen ilaç”, “başarı”, “kayıp anahtar”, “besleyici zehir”, “rüya”, “evlilik teklifi”, “hababam sınıfı şarkısı”, “parlayan uzay”, “şemsiye”, “güneşin batışı” gibi birbirinden farklı metaforlar kullanmışlardır. Bu durum “Umut” kavramının tek bir metafor ile tüm boyutlarının açıklanabilmesinin mümkün olmadığını göstermektedir. Soyut ve çok boyutlu kavramların bir bütün olarak açıklanabilmesi için farklı metaforlara ihtiyaç duyulduğunu gösteren bir bulgudur.

5.1.2. Umut Kavramına İlişkin Kavramsal Kategoriler

Özel yetenekli öğrenciler tarafından oluşturulan metaforlar benzerlik yönlerine göre kategorileştirildiğinde 6 ayrı kategori elde edilmiştir. Bu kategoriler; “Bağımlılık Unsuru Olarak Umut”, “Besleyici Unsur Olarak Umut”, “Vazgeçilmez Unsur Olarak Umut”, “Güdöleyici Unsur Olarak Umut”, “Neşe veya Hüzün Kaynağı Olarak Umut” ve “Diğer” başlıkları altında toplanmıştır.

“Bağımlılık Unsuru Olarak Umut” kategorisinde “Sıfır maliyetli Antidepresan” ve “İsot” metaforları yer almaktadır. Özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin an az sayıda metaforu umudu “bağımlılık yapan bir unsur ile ilişkilendirilen” kategoride ürettikleri görölmüştür. Bağımlılık kavramı yaşamı, sağığı olumsuz etkilemesi, kullanmaya başladıktan sonra

kişinin kendisini durduramaması şeklinde düşünüldüğünde öğrencilerin umut kavramını tanımlarken bağımlılıkla ilişkilendirmedikleri söylenebilir. Hinds (1984) madde bağımlısı 25 ergen ile yapmış olduğu araştırmasında ergenlerin umut kavramını daha pozitif bir bakış açısı edinme çabası, ergenlerin benliklerinin var olabilmesi için ikinci bir şanslarının olduğuna inanmaları, daha iyi bir gelecek beklentisi ve kişisel gelecek beklentisi olarak dört başlık altında kavramsallaştırdıkları sonucuna ulaşmıştır. Bu anlamda özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin umut kavramını tanımlarken daha pozitif bir bakış açısı edinme çabası boyutu ile tutarlı olduğu ifade edilebilir.

Katılımcıların umut kavramına ilişkin algılarının kavramsal kategorilerinde en çok umudu güdüleyici unsur ile ilişkilendirerek metaforlar üretmiş oldukları görülmektedir. Bu kategoride yer alan metaforlar: “Kola Kapağı”, “Güzel Hava”, “Sınıfın En Çalışkan Öğrencisi”, “İyileştirmeyen İlaç”, “Başarı”, “Kayıp Anahtar”, “Meslek”, “İtici Güç”, “Gurur”, “Kedi”, “Ağaç”, “İçgüdü”, “Pes Etmemek”, “Başarı İnancı”, “Hedef”, “Hayal” şeklindedir. Özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin metaforları incelendiğinde araştırmaya katılan öğrenciler çoğunlukla umut kavramını başarı ve başaracağına inanma, itici güç, gurur, pes etmeme, gerçekleşmesini istediği hayal gibi olumlu duygu ve düşüncelerle geniş bir bakış açısıyla değerlendirmiş, umudu güdüleyici unsur ve geleceğe yönelik hedef kavramlarıyla ilişkilendirerek belirlenen amaç doğrultusunda harekete geçmesi, hedef belirlemenin ve bu hedefi gerçekleştirmek için çaba göstermenin gerekliliğini vurguladıkları düşünülmektedir. Snyder’ın (2002) umut modelinde umut; hedef oluşturma, ve bu hedeflere ulaşmada alternatif yollar belirleyebilme becerisi ve amaçları elde etmek için kendinde güç hissetme bileşenlerinden oluşmaktadır. İnsan davranışı amaca yöneliktir ve umut bu amaca ulaşmaya odaklanmayı sağlamaktadır. Bu düşünceden hareketle Snyder’ın umut modelindeki tanımlamalarındaki hedefi elde etmeyi isteme boyutu ile benzer özellikler taşıdığı düşünülmektedir. Umut ile ilgili çalışmalar yapan Jerome Frank (1968) umudu “ iyi olma duygusu veren ve kişiyi harekete geçmek için güdüleyen bir özellik” olarak ele almaktadır (Akt: Akman ve Korkut, 1993). Tarhan ve Bacanlı’nın

(2016) yapmış oldukları araştırma sonucunda ise katılımcıların umuda ilişkin görüşlerini; geleceğe yönelik olumlu duygu ve düşünceler, ile bireyin kendine yönelik olumlu duygu ve düşünceleri şeklinde ifade etmişlerdir. Özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin “Umut” kavramını güdüleyici unsur ile ilişkilendirerek metaforlar üretmesi de çaba gösterme, inanma (umudun gerçekleşeceğine yönelik inanç) ve istemek boyutları ile benzer özellikler taşıdığı düşünülmektedir.

Özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin ikinci sırada en fazla kullandıkları metaforların umudu “vazgeçilmez unsurlar ile ilişkilendirilen” kategoride ürettikleri görülmüştür. Bu kategoride yer alan metaforlar: “Kola”, “Meyve”, “Gelin Kaynana Kavgası”, “Damat Tıraşı”, “Yaz Temizliği”, “Hayat Damarı”, “Baston”, “Tutuklu Olma”, “Her Gün Kalkmak”, “Duygu”, “Su”, “Nefes”, “Ekmek”, “Aile”, “Sevgi” şeklindedir. Öğrencilerin, umut kavramını su, nefes, ekmek, aile, sevgi, hayat damarı, her gün kalkmak gibi yaşamlarının olmazsa olmaz bir parçası düşüncesiyle değerlendirdikleri ve umudu vazgeçilmez unsur, hayatın vazgeçilmez bir parçası şeklinde algıladıkları görülmektedir. Bu bağlamda özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin umut kavramını vazgeçilmez unsur olarak tanımlaması Hinds’in (1984) ergenlerin umut tanımlarının neler olduğunu belirlemek amacıyla yapmış olduğu umut kavramının “yarınlarının var olduğuna ilişkin inançlarının derecesi” şeklinde tanımlandıkları çalışması ile benzer özellikler gösterdiği düşünülmektedir.

Özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin üretmiş oldukları “Besleyici/Yol Gösterici Unsur Olarak Umut” kategorisinde: “Anne Sevgisi”, “Işık”, “Aydınlık Pencere”, “Filiz”, “Kutup Yıldızı”, “Vazo”, “Güneş”, “Çiçek”, “Ay”, “Yağmur”, “Çölde Açan Çiçek”, “Öğrenci” metaforları yer almaktadır. Özel yetenekli öğrencilerin umut kavramını besleyen, yol gösteren, fayda sağlayan iyi yolu gösteren unsur ile ilişkilendirerek oluşturdukları metaforlarda umudu kendilerine bir kılavuz, rehber gibi bir konuda nasıl davranılacağını, ne yapılacağını gösteren, öğreten, akıl veren şeklinde değerlendirdikleri bunun sonucunda kendileri için gerekli olan ve yararlı olduğunu düşündükleri söylenebilir. Cihangir Çankaya

ve Canbulat (2017) bağlanma kuramını (Bowlby, 1988) ve umut kuramını (Snyder, 1994) bütünleştirerek orta çocukluk döneminde umut ve güvenli bağlanma arasındaki ilişkiyi inceledikleri araştırmada, umut kavramını çocukların gelişiminde olumlu bir gösterge ve psikolojik bir güç olarak düşünerek güvenli hissetmenin amaçlara ulaşmada temel olduğunu belirtmiştir. Güvenli bağlanan bireyler, amaçlarına ulaşacak yollar bulmak için başkalarıyla iş birliği yapmaktadırlar. Onların bu yeterlikleri ve kendilerine güvenleri, umut için temel olan, amaç yönelimli davranışlarını kolaylaştırmaktadır. Araştırma sonucunda, çocukların anne/babaya güvenli bağlanma örüntülerinin umut düzeylerini anlamlı bir biçimde yordadığı, umut değişkeninin yordanmasında en önemli katkının babaya güvenli bağlanmadan geldiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda araştırma sonuçlarının özel yetenekli öğrencilerin umut kavramını besleyen/yol gösteren unsur ile ilişkilendirerek oluşturdukları metaforlar ile benzer özellikler gösterdiği düşünülmektedir.

Benzer biçimde Snyder'ın (1994) amaca güdülenme ve amaca ulaşma yolları bulma boyutlarından oluşan umutlu düşünmenin, anne babadan ve erken çocukluk döneminde kurulan ilişkilerden öğrenildiği ileri ifade edilmektedir. Snyder'ın (1994) umut modelindeki tanımlamalarında amaca ulaşma yolları boyutu; bireyin amaçlarına ulaşmak için planlama yapma ve alternatif yollar bulabilme konusunda kendisine yönelik inançlarını içermektedir. Bu düşünceden hareketle özel yetenekli öğrencilerin umut kavramını besleyen, yol gösteren unsur ile ilişkilendirerek oluşturdukları metafor kategorisinde umudu kendilerine bir kılavuz, rehber gibi bir konuda nasıl davranılacağını, ne yapılacağını gösteren şeklinde değerlendirmelerinin amaca ulaşma yolları boyutu ile benzer özellikler taşıdığı söylenebilir.

Araştırmada elde edilen bir diğer kategori “Neşe veya Hüzün Kaynağı Olarak Umut”tur ve bu kategoride yer alan metaforlar: “Besleyici Zehir”, “Rüya”, “Evlilik Teklifi”, “Çorabın Teki”, “Hababam Sınıfı Şarkısı”, “Parlayan Uzay”, “Melek”, “Parıldayan Işık”, “Uyku”, “Şemsiye”, “Serap”, “Güneşin Batışı”, “Dal Parçası”, “Çiğköfte” şeklindedir. Özel yetenekli öğrenciler umudu neşe veya hüzün kaynağı ile ilişkilendirerek metaforlar

üretmişlerdir. Öğrencilerin umut kavramını tanımlarken neşe veya hüznün unsuru olarak umut kategorisinde, istenilen bir şeyin gerçekleşmesinden doğan sevinç ya da gerçekleşmemesinden doğan üzüntü şeklinde değerlendirdikleri ve umudu bireyin yaşamına dair olumlu duygu ve düşünceler ile umudun olmamasından kaynaklı hüznün şeklinde algıladıkları ifade edilebilir. Pozitif psikoloji alanyazınında öznel iyi oluş ya da mutluluk, bireyin yaşamından ne düzeyde doyum aldığını, olumlu ve olumsuz duyguları ne düzeyde yaşadığını değerlendirmesi olarak tanımlanmaktadır (Diener, 1994). Cihangir Çankaya ve Meydan (2018) tarafından ergenlerin mutluluk düzeylerini bazı sosyodemografik değişkenlere göre incelemek ve mutluluk düzeylerini yordamada umut düzeylerinin rolünü belirlemek amacıyla yapılan çalışmada umut değişkeninin ergenlerin mutluluk düzeylerinin anlamlı bir yordayıcısı olduğu bulunmuştur. Alanyazındaki araştırmalar umudun mutlulukla anlamlı düzeyde ilişkili olduğunu göstermektedir (Snyder, Lopez, Shorey, Rand ve Feldman, 2003; Şahin, Aydın, Sarı, Kaya ve Pala 2012; Namdar, 2018). Martin (2007), umut düzeyinin yüksek olmasını sağlığın iyiliği ve tam fonksiyonda bulunmanın işareti olarak belirtmiş, düşük olmasını ise kişisel üzüntü ve sıkıntıların göstergesi olarak yorumlamıştır. Tarhan (2012) araştırmasında katılımcılara umudun tersi / zıddı nedir sorusunu sorduğunda; katılımcıların umudun tersi / zıddı olarak karamsarlık, tükenmişlik, kararsızlık, mutsuzluk, üzüntü, vazgeçmek, çaresizlik, isteksizlik, düşünememe, yaşama içgüdüsünü kaybetme gibi kelimeleri kullandıklarını ifade etmiştir. Umut, ergenlerin karşılaştıkları bir durumda yapılması gerekenleri yapmak konusunda kendilerine inanmalarını ve harekete geçmelerini içerdiğinden, olumlu sonuçlara ulaşmalarının da mutluluk düzeylerinin yükselmesini sağladığı düşünülmektedir. (Cihangir Çankaya ve Meydan, 2018). Bu anlamda da Snyder'ın (1994) umut modelindeki eyleyici düşünce bileşeni ile benzer özellikler taşıdığı düşünülmektedir.

5.1.3. Sınıf Düzeyi ve Cinsiyet Değişkenine Göre Kavramsal Kategoriler

Katılımcıların cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenlerine göre umut kavramına ilişkin farklı metaforlar kullandıkları ve farklı metaforik algılara sahip oldukları bulgusuna ulaşılmıştır. Araştırmada 6. ve 7. Sınıf öğrencilerinin en çok “Neşe veya Hüzün Kaynağı Olarak Umut” kategorisini temsil eden metaforlar ürettiklerini, 8. Sınıf öğrencilerinin ise en çok “Vazgeçilmez Unsur Olarak Umut” kategorisine ilişkin metaforlar ürettikleri sonucu elde edilmiştir. Sınıf düzeyleri açısından ortaya çıkan bu farklılık 8. Sınıf öğrencilerinin Liselere Geçiş Sınavına hazırlanmaları ile açıklanabilir. Liselere giriş sınavları, öğrenci ve aileler açısından yüksek kalitede eğitim-öğretim sunan iyi bir lise ve iyi bir üniversite dolayısıyla geçerli bir mesleğin hazırlayıcısı olduğu için büyük önem taşımaktadır (Sarier, 2010). Nitekim Duban ve Arısoy (2017) ortaokul öğrencilerinin TEOG sınavı ile ilişkili ürettikleri metaforların emek, zorlanma, beklenti, önem, hedef, memnuniyet kategorilerinde toplandığını bulmuşlardır. Dolayısıyla 8. Sınıf öğrencilerinin umudu hayatın vazgeçilmez bir parçası şeklinde algılamalarının bu açıklamalarla örtüştüğü düşünülebilir.

Araştırmada elde edilen diğer bir sonuç özel yetenekli kız öğrencilerin en çok “Güdüleyici Unsur Olarak Umut” ve “Neşe veya Hüzün Kaynağı Olarak Umut” kategorilerini temsil eden metafor imgeleri üretmiş olmalarıdır. Bunun yanında kız öğrenciler “Bağımlılık Unsuru Olarak Umut” kategorisini temsil eden metafor imgesi üretmemiştir. Öte yandan özel yetenekli erkek öğrenciler tüm kategoriler için metafor üretmiş olup erkek öğrenciler en çok “Vazgeçilmez Unsur Olarak Umut” kategorisini temsil eden metafor imgelerini üretmiştir. Erkek öğrencilerin en az “Bağımlılık Unsuru Olarak Umut” kategorisini temsil eden metafor imgeleri ürettiği görülmüştür. Alanyazın incelendiğinde çocukların umut düzeyleri ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır (Atik ve Kemer, 2009; Kabakçı ve Totan, 2013). Türkmen ve Demirli (2011) öğrencilerin durumluk ve genel umut düzeylerinin belirlenmesinde cinsiyetin, anne ve babanın algılanan ebeveynlik stiline ve yalnızlığın yordayıcılığını belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada cinsiyetin durumluk ve genel umudun anlamlı bir yordayıcısı olduğu bulunmuştur. Kahraman ve

Bulut Bedük (2014) üstün yetenekli 6., 7. ve 8. sınıfa devam eden 181 öğrencinin çoklu zeka alanlarını bazı değişkenler açısından incelediği çalışmasında üstün yetenekli öğrencilerin çoklu zeka alanları puanlarında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğunu kız öğrencilerin sözel dilsel zeka, müziksel ritmik zeka ve doğacı zeka alanları erkek öğrencilerden daha yüksek bulunmuştur. Mantıksal matematiksel zeka alanında ise, erkek öğrencilerin, kız öğrencilere göre daha yüksek düzeye sahip olduğu bulunmuştur. Bu durumun kız ve erkek çocukların gelişim süreçlerindeki farklılıklarından kaynaklandığı söylenebilir. Tarhan ve Bacanlı'nın (2016) araştırmasında odak grup görüşmeleri sonucunda üniversite öğrencilerinin umuda ilişkin görüşlerinde cinsiyetin özellikle toplumsal cinsiyet bağlamında bireylerin umutlarında farklılaşmaya yol açtığı sonucuna ulaşılmıştır.

5. 2. Sonuç

Araştırmada elde edilen sonuçlar aşağıda kısaca belirtilmiştir:

1. Özel yetenekli ortaokul öğrencileri “Umut” kavramına yönelik geçerli olan 70 farklı çeşit metafor üretmiş; geliştirilen metaforlar içerdiği temalara göre “Bağımlılık Unsuru Olarak Umut”, “Besleyici/Yol Gösterici Unsur Olarak Umut”, “Güdüleyici Unsur Olarak Umut”, “Vazgeçilmez Unsur Olarak Umut”, “Neşe veya Hüzün Kaynağı Olarak Umut” ve “Diğer” şeklinde belirlenen 6 kategoride toplanmıştır.
2. Bağımlılık Unsuru Olarak Umut Kategorisinde: sıfır maliyetli antidepresan ve isot metaforları vardır. Bu kategori öğrencilerce üretilen metafor sayısı bakımından en az metaforu barındıran kategori olduğu tespit edilmiştir.
3. Besleyici/Yol Gösterici Unsur Olarak Umut Kategorisinde: anne sevgisi, ışık, aydınlık pencere, filiz, kutup yıldızı, vazo, güneş, çiçek, ay, yağmur, çölde açan çiçek, öğrenci metaforları üretilmiştir.

4. Gdleyici Unsur Olarak Umut Kategorisinde: kola kapağı, güzel hava, sınıfın en alışkan ğrencisi, iyileştirmeyen ilaç, başarı, kayıp anahtar, meslek, itici güç, gurur, kedi, ağaç, içgüdü, pes etmemek, başarı inancı, hedef, hayal metaforları vardır. Katılımcıların umut kavramına ilişkin algılarının kavramsal kategorilerinde en çok bu kategoride metaforlar retmіř oldukları belirlenmiştir.
5. Neşe veya Hüzün Kaynağı Olarak Umut Kategorisinde: zehir, rüya, evlilik teklifi, çorabın teki, hababam sınıfı şarkısı, parlayan uzay, melek, parıldayan ışık, uyku, şemsiye, serap, güneşin batışı, dal parçası, iğkfte metaforları bulunmaktadır.
6. Vazgeçilmez Unsur Olarak Umut Kategorisinde: kola, meyve, gelin kaydana kavgası, damat tıraşı, yaz temizliği, hayat damarı, baston, tutuklu olma, her gün kalkmak, duygu, su, nefes, ekmek, aile, sevgi metaforları üretilmiştir. Bu kategorinin öğrenciler tarafından üretilen metafor sayısı bakımından ikinci en fazla metaforu barındıran kategori olduğu belirlenmiştir.
7. Diğer Kategorisinde: sünnetteki lokum, güneş ışığı, deniz, silgi, uçmak, bulut, kuş, yeşil, kapı, sokak hayvanı, şelale metaforları vardır.
8. Özel yetenekli kız öğrenciler en çok ‘‘Gdleyici Unsur Olarak Umut’’ ve ‘‘Neşe veya Hüzün Kaynağı Olarak Umut’’ kategorilerini temsil eden metafor imgeleri üretmiş, erkek öğrenciler ise en çok ‘‘Vazgeçilmez Unsur Olarak Umut’’ kategorisini temsil eden metafor imgelerini ürettikleri belirlenmiştir.
9. 5. sınıf özel yetenekli ortaokul ğrencileri ‘‘Besleyici/Yol Gösterici Unsur Olarak Umut’’, ‘‘Gdleyici Unsur Olarak Umut’’, ‘‘Vazgeçilmez Unsur Olarak Umut’’ ve ‘‘Diğer’’ kategorilerinde metafor üretmiş olup öğrenciler en çok ‘‘Diğer’’ kategorisini temsil eden metafor imgelerini üretmişlerdir. 5. sınıf özel yetenekli ğrencileri ‘‘Bağımlılık Unsuru Olarak Umut’’ ve ‘‘Neşe veya Hüzün Kaynağı Olarak Umut’’ kategorilerinde metafor imgesi üretmemiş, en az ‘‘Besleyici/Yol Gösterici Unsur Olarak Umut’’ kategorisini temsil eden metafor imgelerini üretmiştir.

10. 6. sınıf özel yetenekli ortaokul öğrencileri “Bağımlılık Unsuru Olarak Umut” kategorisinde metafor imgesi üretmemiş olup en çok “Neşe veya Hüzün Kaynağı Olarak Umut” kategorisini temsil eden metafor imgelerini üretmiştir. 6. sınıf düzeyindeki özel yetenekli öğrenciler en az “Vazgeçilmez Unsur Olarak Umut” kategorisini temsil eden metafor imgelerini üretmiştir.
11. 7. sınıf özel yetenekli ortaokul öğrencileri tüm kategoriler için metafor üretmiş olup öğrenciler en çok “Neşe veya Hüzün Kaynağı Olarak Umut” kategorisini temsil eden metafor imgelerini üretmişlerdir. 7. sınıf düzeyindeki özel yetenekli öğrenciler en az “Bağımlılık Unsuru Olarak Umut” ve “Diğer” kategorilerini temsil eden metafor imgelerini üretmiştir.
12. 8. sınıf özel yetenekli ortaokul öğrencileri tüm kategoriler için metafor üretmiş olup öğrenciler en çok “Vazgeçilmez Unsur Olarak Umut” kategorisini temsil eden metafor imgelerini üretmişlerdir. 8. sınıf düzeyindeki özel yetenekli öğrenciler en az “Bağımlılık Unsuru Olarak Umut”, “Neşe ve Hüzün Kaynağı Olarak Umut” ve “Diğer” kategorilerini temsil eden metafor imgelerini üretmiştir.

5.3. Öneriler

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara dayalı olarak aşağıdaki öneriler geliştirilebilir:

1. Özel yetenekli ortaokul öğrencileri “Umut” kavramına yönelik metaforlar üretmişlerdir. Benzer araştırmalar ile bu kavramın yanında “Umutsuzluk” kavramına yönelik metafor üretmeleri de istenerek kavrama yönelik farklı bakış açılarının ortaya çıkması sağlanabilir.
2. Alanyazın incelendiğinde yurtiçinde ve yurtdışında yapılan araştırmalarda çeşitli eğitim kademelerindeki öğrencilerin umut düzeylerinin belirlenmesi ve çeşitli değişkenlerle umut arasındaki ilişkinin incelendiği görülmektedir. Umudun, iyimserlik, psikolojik iyi oluş, stresle başa çıkma, başarı yönelimleri, problem çözme gibi olumlu ve umutsuzluk, çaresizlik, depresyon gibi olumsuz kavramlarla

olan ilişkisinin açıklanması umut kavramının anlaşılabilmesini kolaylaştıracaktır. Umudun nasıl durumlarda geliştiği, umudun ortaya çıkışında etkili faktörlerin neler olduğu, umut düzeyinin artmasının nasıl sağlanabileceği konularının araştırılmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Bu anlamda problem alanlarının belirlenebilmesi için ihtiyaç analizleri yapılabilir, nitel araştırma yöntemleriyle elde edilen araştırma bulguları nicel araştırma yöntemleri ile desteklenebilir ve test edilebilir.

3. Umutla ilgili yapılacak çalışmalarda eğitimin alt kademelerinden başlanarak ülkemize uygun ölçeklerin geliştirilmesi, kültürümüzden beslenen tekniklerin geliştirilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.
4. Eğitim ortamlarında rehberlik hizmetleri kapsamında öğrencilerin umut algılarını ve umut düzeylerini olumsuz etkileyebilecek olan faktörlerin göz önünde bulundurularak hareket edilmesi öğrencilerin gelecek ile ilgili beklentilerinin de olumlu olmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.
5. Bireyleri umutsuzluk ve çaresizlik gibi olumsuz duygulardan kurtarabilmek ya da bu olumsuz duyguların etkilerini azaltabilmek için bireylere umutlu düşünme biçimlerini öğretmek büyük önem taşımaktadır (Tarhan, Bacanlı, Dombaycı ve Demir, 2010). Bu nedenle eğitim kurumlarında çalışan öğretmenler ve psikolojik danışmanlar umut duygusu üzerinde çalışabilir, öğrencilerin umut duygularının arttırılmasına yönelik gerekli müdahale programları geliştirebilirler. Araştırmacılar tarafından, öğrencilerin gelişim dönemleri göz önüne alınarak, kapsamlı gelişimsel rehberlik programları kapsamında değerlendirilen beceri eğitimleri şeklinde, bireylerin umut düzeylerini artırıcı programlar geliştirilebilir ve bu programların sonuçları sınanabilir.
6. Bu araştırmanın çalışma grubunu özel yetenekli ortaokul öğrencileri oluşturmuştur. Benzer araştırmalar farklı yaş grupları ve okul türleri için de yapılabilir.

7. Bu çalışmanın sonuçlarının ortaokul ğrencilerinin umutlu düşünme becerilerinin geliştirilmesine yönelik çalışmalara katkı sağlayacağı düşünölmektedir.
8. Sonuç olarak bu çalışma özel yetenekli ortaokul ğrencilerinin umut kavramına ilişkin metaforlarını ortaya koymaya çalışmıştır; fakat aynı çalışmanın daha geniş kapsamda yapılmasının veya toplumun diğerk kesimlerine de uygulanmasının bu araştırmanın, çalışma grubu ile sınırlılığı dikkate alındığında alan adına yararlı olacağı düşünölmektedir.

KAYNAKLAR

- Akman, Y., ve Korkut, F. (1993). Umut Ölçeği Üzerine Bir Çalışma. *H. Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9, 193-202.
- Atik, G. (2009). Zorbalığı yordayıcı bir değişken olarak umut. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42(1), 53-68. doi: 10.1501/Egifak_0000001137
- Atik, G., ve Kemer, G., (2009). Psychometric properties of children's hope scale: validity and reliability study. *Elementary Education Online*, 8(2), 379-390.
- Atik G., ve Erkan Atik, Z. (2017). Lise öğrencilerinin umut düzeylerinin yordanması: akademik öz-yeterlik ve problem çözmenin rolü. *Eğitim ve Bilim*, 42(190), 157-169.
- Averill, J. R., Catlin, G. ve Chon, K. (1990). *Rules of Hope*. New York: Springer-Verlag.
- Aydın, B., Sarı, S. V. ve Şahin, M. (2014). Parental acceptance/involvement, self-esteem and academic achievement: The role of hope as a mediator. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 3(4), 37-48.
- Baymur, F. (1978). *Genel Psikoloji*. İstanbul: İnkılap ve Aka.
- Bilge, F., Arslan, A. ve Doğan, Ş. (2001). Ankara ili sığınma evine başvuran kadınların problem çözme becerilerini değerlendirmeleri, kızgınlık, umut ve özsaygı düzeyleri. *Eğitim ve Bilim*, 26(120), 55-63.

- Bowlby, J. (1988). *A Secure Base: Parent-Child Attachment And Healthy Human Development*. New York: Basic.
- Carr, A. (2016). *Pozitif Psikoloji: Mutluluğun ve İnsanın Güçlü Yönlerinin Bilimi*. (Ümit Şendilek, Çev.) içinde (107-142) İstanbul: Kaknüs.
- Cerit, Y. (2008). Öğretmen kavramı ile ilgili metaforlara ilişkin öğretmen, öğrenci ve yöneticilerin görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(4), 693-712.
- Cihangir Çankaya, Z. ve Canbulat, N. (2017). Orta çocukluk döneminde umut ve ebeveynlere güvenli bağlanma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44, 1-20.
- Cihangir Çankaya, Z. ve Meydan, B. (2018). Ergenlik döneminde mutluluk ve umut. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(65), 207-222.
- Clark, B. (2015). Üstün zekalı olarak büyümek. (F. Kaya ve Ü. Oğurlu, Çev.). Ankara: Nobel.
- Çanakçı, P. (2015). *Çocuk korosunda şarkı söyleyen çocuklar ile söylemeyen çocukların umut düzeylerinin karşılaştırılması*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Çelik, D., A., Çetin, F. ve Tutkun, E. (2014). The role of proximal and distal resilience factors and locus of control in understanding hope, self-esteem and academic achievement among turkish pre-adolescents. *Current Psychology*, 34, 321-345.
- Çetin Gündüz, H. (2016). 21. yüzyılda pozitif psikolojinin parçası olarak umut ve Türkiye'deki yeri. Yıldız Demirli, A. (Ed.) *Pozitif Psikoloji Bağlamında Umut* içinde (41-72). Ankara: Nobel.
- Demir, Ö. ve Acar, M. (2005). *Sosyal bilimler sözlüğü*. Ankara: Adres.

- Denizli, S. (2004). *The role hope and study skills in predicting test anxiety levels of university students*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Diener, E. (1994). Assessing subjective well-being: Progress and oppurtunities. *Social Indicators Research*, 31, 103-157.
- Duban, N., ve Arısoy, H. (2017). 8. Sınıf Öğrencilerinin temel eğitimden orta öğretime geçiş (TEOG) sınavına ilişkin algılarının metaforlar aracılığıyla incelenmesi. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 7 (1), 67-98,
- Dufault, K. ve Martocchio, B. C. (1985). Hope: Its spheres and dimensions. *Nursing Clinics of North America*, 20, 379-391.
- Erikson, E. H. (1982). *Childhood and society*. Granada: Triad.
- Ergüner Tekinalp, B. ve Işık, Ş. (2019). Eğitimde Pozitif Psikoloji Uygulamaları. Ankara: Pegem.
- Esenay, F. I. (2007). *Sağlıklı ve kanserli ergenlerde umut*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Hinds, P. S. (1984). Inducing a definition of hope through the use of grounded theory methodology. *Journal of Advanced Nursing*, 9, 357-362.
- Hinds, P.S. ve Gattuso, J.S. (1991). Measuring hopefulness in adolescents. *Journal Of Pediatric Oncology Nursing*, 8(2), 92-94.
- Hinds, P. S. (2004). The hopes and wishes of adolescents with cancer and the nursing care that helps. *Oncology Nursing Forum*, 31(5), 927-934.
- İnam, Ö. (2008). *Televizyon reklamlarında metafor kullanımı*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Kabakçı, Ö.F. ve Totan, T. (2013) . Effects of social and emotional learning skills on life satisfaction and hope. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 6(1), 40-61.

- Kahraman, S. ve Bulut Bedük, Ş. (2014). Üstün yetenekli/zekalı 6., 7., 8. sınıf öğrencilerinin çoklu zekâ alanlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Üstün Yetenekliler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 58-73.
- Kausar, S., Jevne, R. F., Sobsey, D. (2003). Hope in families of children with developmental disabilities. *Journal On Developmental Disabilities*, 10(1), 35-46.
- Kemer, G. (2006). *The role of self-efficacy, hope, and anxiety in predicting university entrance examination scores of 11th grade students*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Kemer, G., ve Atik, G. (2012). Ankara'nın kırsal kesiminde ve kent merkezinde okuyan lise öğrencilerinin umut düzeyleri ve sosyal destekleri. *Journal of Happiness Studies*, 13(5), 901-911.
- Larsen, D., Edey, W. ve LeMay, L. (2007). Understanding the role of hope in counselling: Exploring the intentional uses of hope. *Counselling Psychology Quarterly*, 20(4), 401-416.
- Levine, P. M. (2005). Metaphors and images of classrooms. *Kappa Delta Pi Record*, 41(4), 172-175. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ724893.pdf> adresinden 26 Haziran 2019 tarihinde erişilmiştir.
- Linley, A., Joseph, S., Harrington, S. ve Wood, A. M. (2006). Positive psychology: Past, present, and (possible) future. *The Journal of Positive Psychology*, 1, 3 – 16.
- Martin, K. K. (2007). *Measuring hope: Is hope related to problem solving and criminal behaviour in offenders?*. (Yüksek lisans tezi). University of Toronto, Toronto, Ontario, Canada.
- MEB, (2018): Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_07/09101900_ozel_egitim_hizmetleri_yonetmeligi_07072018.pdf, 05.04.2019 tarihinde erişilmiştir.

- Namdar, A. (2018). *Bir grup öğrencide umut, kaygı ve mutluluk arasındaki ilişki*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Rivers, M. B. (2011). *Situated hope: understanding teacher educators' notions of hope*. (Doktora tezi). Arizona State University, Metro Phoenix, Arizona.
- Saban, A. (2004). Giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarının öğretmen kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2) 131-155.
- Saban, A. (2008). Okula ilişkin metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 55, 459-496.
- Sağdıç, M. (2005). *Öğrencilerin meslek lisesi tercihini etkileyen etmenler ve umut düzeyleri*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Schrank, B., Woppmann, A., Sibitz, I. ve Lauber, C. (2011). Development and validation of an integrative scale to assess hope. *Health Expectations*, 14(4), 417-428.
- Şahin, M., Aydın, B., Sarı, S. V., Kaya, S. ve Pala, H. (2012). Öznel iyi oluşu açıklamada umut ve yaşamda anlamın rolü. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(3), 827-836. <http://www.kefdergi.com> sayfasından erişildi.
- Sarıçam, H. ve Akın, A. (2013). Bütünleyici umut ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6 (15), 291-308.
- Sarıer, Y. (2010). Ortaöğretime giriş sınavları (OKS-SBS) ve PISA sonuçları ışığında eğitimde fırsat eşitliğinin değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 107-129.
- Savi Çakar, F. (2018). Çocuklarda empatik eğilim, umut ve öz yeterliğin okula bağlanmayı yordama düzeyleri. *International Social Sciences Studies Journal*, 4(27): 6103-6113.

- Scheier, M. F. ve Carver, C. S. (1985). Optimism, coping, and health: Assessment and implications of generalized outcome expectancies. *Health Psychology*, 4, 219-247.
- Seligman, M. E. ve Csikszentmihalyi, M. (2000). Positive psychology: An introduction. *American Psychologist*, 55, 5–14.
- Seligman, M., Ernst, R., Gillham, J., Reivich, K., & Linkin, M. (2009). Positive education: positive psychology and classroom interventions. *Oxford Review of Education*, 35, 293 - 311.
- Snyder, C. R. (1994). *The psychology of hope: You can get there from here*. New York: Free.
- Snyder, C. R. (2000a). The past and possible futures of hope. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 19(1), 11-28.
- Snyder, C. R. (2000b). *Handbook of hope: Theory, measures and applications*. San Diego, CA: Academic.
- Snyder, C. R. (2002). Hope theory: Rainbows in the mind. *Psychological Inquiry*. 13(4), 249-275.
- Snyder, C. R., Harris, C., Anderson, J. R., Holleran, S. A., Irving, L. M., Sigmon, S. X., Yoshinobu, L., Gibb, J., Langelle, C., and Harney, P. (1991). The will and the ways: Development and validation of an individual-differences measure of hope. *Journal of Personality and Social Psychology*, 69: 570–585.
- Snyder, C. R., Sympson, S. C., Ybasco, F. C., Borders, T. F., Babyak, M. A., ve Higgins, T. F. (1996). Development and validation of the state hope scale. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70 (2), 321-335.

- Snyder, C. R., Hoza, B., Pelham, W. E., Rapoff, M., Ware, L., Danovsky, M., Highberger, L., Rubinstein, H., Stahl, K. J. (1997). The Development and validation of the children's hope scale. *Journal of Pediatric Psychology*, 22(3), 399-421.
- Snyder, C. R., Cheavens, J. and Michael, S. T. (1999). *Hoping*. In C.R. Snyder (Edt.), *Coping: The psychology of what works* (205-231). New York: Oxford University.
- Snyder, C. R., Lopez, S. J., Shorey, H. S., Rand, K. L. ve Feldman, D. B. (2003). Hope theory, measurements, and applications to school psychology. *School Psychology Quarterly*, 18(2), 122-139.
- Şenel, T. ve Aslan, O. (2014). Okul öncesi öğretmen adaylarının bilim ve bilim insanı kavramlarına ilişkin metaforik algıları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10 (2), 75-96.
- Tarhan, S. (2012). *Umudun özyeterlik, algılanan sosyal destek ve kişilik özelliklerinden yordanması*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Tarhan, S. ve Bacanlı, H. (2015). Sürekli umut ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *The Journal of Happiness and Well-Being*, 3(1), 1-14.
- Tarhan, S. ve Bacanlı, H. (2016). İlkokuldan üniversiteye umut kavramının tanımlanması üzerine nitel bir çalışma. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 4(2), 86-112.
- Tarhan, S., Bacanlı, H., Dombaycı, M. A. ve Demir, M. (2011). Quadruple thinking: Hopeful thinking. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 12, 568-576. doi: 10.1016/j.sbspro.2011.02.069
- Tohum, M. (2018) *Özel yeteneklilerin mutluluk kavramına ilişkin metaforik algılarının incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Tuzgöl Dost M., Cenkseven Önder F. (2015). Pozitif psikolojinin Türkiye'deki durumu. Korkut Owen F., Özyürek R., Owen D.W., Ed., *Gelişen psikolojik danışma ve rehberlik meslekleşme sürecindeki ilerlemeler içinde*, (s.275-310), Ankara: Nobel.

- Türk Dil Kurumu. (2011). Türkçe sözlük. Ankara: TDK.
- Türkmen, M. ve Demirli, A. (2011). The predictive value of gender, perceived parenting styles and loneliness in determining students' dispositional and state hope level. *Journal of Theory and Practice in Education*, 7 (2), 347-363.
- Uzun Özer, B. (2009). Bir grup lise öğrencisinde akademik erteleme davranışı: Sıklığı, olası nedenler ve umudun rolü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(32), 12-19.
- Uzun Özer, B. ve Tezer, E. (2008). Umut ve olumlu-olumsuz duygular arasındaki ilişkiler. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 81-86.
- Watkins, D. (1997). Towards a causal model of learned hopelessness for Hong Kong adolescents. *Educational Studies*, 23(3), 377-392.
- Weiten, W., Hammer, E. Y. ve Dunn, D. S. (2016). Psikoloji ve Çağdaş Yaşam: İnsan Uyumu. İkiz, E. (Çev. Edt), Telef, B. B. (Çev.), Pozitif Psikoloji (s. 510-647). Ankara: Nobel.
- Westburg, N. G. ve Martin, D. (2003). The relationship between a child's hope, a parent's hope and student-directed, goal-oriented academic instruction. *Journal of Humanistic Counseling, Education and Development*, 42, 152-164.
- Yerlikaya, İ. (2006). Bilişsel-davranışçı yaklaşıma ve hobi terapiye dayalı umut eğitimi programlarının ilköğretim öğrencilerinin umutsuzluk düzeyine etkisi. (Doktora tezi). Ankara Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (6. Baskı). Ankara: Seçkin.
- Yılmaz, E. (2017). *Ortaokul öğrencilerinin akademik başarılarının yordanmasında umut ve yaşam doyumlarının incelenmesi*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

Yob, I. M. (2003). Thinking constructively with metaphors. *Studies in Philosophy and Education*, 22(2), 127-138.

EKLER

Ek-1: Veri Toplama Formu

Sınıf:

Cinsiyet:

Umut,.....

.....'ya benzer,

Çünkü.....

.....

Ek-2: Veli Onam Formu

BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU

LÜTFEN BU DOKÜMANI DİKKATLİCE OKUMAK İÇİN ZAMAN AYIRINIZ

Ortaokul Öğrencilerinin “Umut” kavramına Yönelik Metaforik Algıları

Değerli veli,

Bu araştırmaya çocuğunuzun katılıp katılmama kararını vermeden önce, araştırmanın neden ve nasıl yapılacağını bilmeniz gerekmektedir. Bu nedenle bu formun okunup anlaşılması büyük önem taşımaktadır. Eğer anlayamadığınız ve sizin için açık olmayan şeyler varsa, ya da daha fazla bilgi isterseniz aşağıda iletişim bilgileri olan araştırmacıyla iletişim kurabilirsiniz.

Bu çalışmanın amacı ortaokul öğrencilerinin “umut” kavramı hakkındaki düşüncelerini metaforlar aracılığıyla nasıl kavramsallaştırdıklarını ortaya koymaktır. Bu amaç ile öğrencilerin umut kavramına ilişkin algıları belirlenmeye çalışılmaktadır. **Çocuklardan soyut bir kavram olan umut ile ilgili düşüncelerini çeşitli benzetmeler kullanarak yazılı olarak 0 etmeleri istenmektedir.** Bu araştırma Prof. Dr. Şerife Işık danışmanlığında Gazi Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Yüksek Lisans Programı öğrencisi Leyla Deniz Uygur Yolçun tarafından tez çalışması kapsamında yürütülmektedir. Çalışma, öğrencilerin 2 dakikasını alacaktır.

Bu çalışmaya ortaokul öğrencilerinin katılması tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmaya **katılmama** veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmadan **cıkma** hakkına sahiptir. Araştırmaya katılmasını ve tamamlamasını kabul ederseniz, cevaplar **gizlilikle** korunacaktır. Bu formlardan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacaktır.

Çalışmanın amacına ulaşması için ortaokul öğrencilerinden beklenen, soruyu eksiksiz ve içtenlikle cevaplamasıdır. Verilen ifadenin tek bir doğru veya yanlış cevabı yoktur. Bu nedenle fikirlerini ve değerlendirmelerini dürüst ve samimi olarak belirtmeleri önemlidir.

Çocuğunuzun katılımını belirtmek için, lütfen aşağıda bulunan bilgilendirilmiş onam formunu imzalayınız.

Her ifadeye katıldığınızı belirtmek için lütfen yanda bulunan kutuları işaretleriniz.

1. Yukarıda yazılı olan bilgileri okuyup anladığımı ve soru sorma fırsatımın olduğunu onaylıyorum. ☐

2. Bu araştırmaya çocuğumun katılmasını kabul ediyorum. ☐

Tarih

Öğrencinin Adı-Soyadı

Veli veya Vasinin

İmzası

Araştırmacının Adı-Soyadı: Leyla Deniz Uygur Yolçun

İletişim: leyladeniz.uyguryolcun@gazi.edu.tr

Adres: Bafra Rehberlik ve Araştırma Merkezi Bafra/Samsun

Ek 3. Araştırma İçin İzin Yazıları

T.C.
SAMSUN VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 32736299-605.99-E.21634402
Konu : Tez Çalışması

13.11.2018

DAĞITIM YERLERİNE

- İlgi : a) Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 22/08/2017 tarihli ve 35558626-10.06.01-E.12607291-2017/25 sayılı Genelgesi,
b) Leyla Deniz UYGUR YOLÇUN'un 07/11/2018 tarihli Dilekçesi ve Tez Çalışma Formu.
c) Komisyon Görüşü "Araştırma Değerlendirme Formu".

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitimde Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik bölümü öğrencisi Leyla Deniz UYGUR YOLÇUN tarafından, 2018 - 2019 Eğitim Öğretim döneminde, İlimiz İlkadım İlçesi Samsun Rotary kulübü Bilim ve Sanat Merkezi Müdürlüğünde eğitim öğretim gören Ortaokul öğrencilerine yönelik "Ortaokul Öğrencilerinin Umut Kavramına Yönelik Metaforik Algıları" konulu tez çalışması yapmak istediğine ilişkin ilgi (b) dilekçe ve tez çalışma formu, ilgi (a) genelgeye göre incelenmiş ve ilgi (c) komisyon tarafından uygun görülmüştür.

Söz konusu çalışmanın komisyon kararı doğrultusunda tez çalışma sonuçlarının Müdürlüğümüz Ar-Ge Birimine gönderilmesine dikkat edilerek, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Millî Eğitim Temel Kanunu ile Türk Millî Eğitiminin genel amaçlarına uygun olarak, ilgili yasal düzenlemelerde belirtilen ilke, esas ve amaçlara aykırılık teşkil etmeyecek şekilde, duyurusu ve denetimi ilçe millî eğitim müdürlükleri tarafından gerçekleştirilmek üzere okul müdürlükleri sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmadan söz konusu çalışmanın yapılmasının sağlanması hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Coşkun ESEN
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

Ek :

- 1- İlgi (b) Dilekçe ve Form (2 Sayfa)
- 2- İlgi (c) komisyon kararı (1 sayfa)

Dağıtım:
İlkadım İlçe Kaymakamlığına
(İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü)

Bilgi :
Bafra RAM Rehberlik Öğretmeni
Leyla Deniz UYGUR YOLÇUN

Adres : Atatürk Bulvarı Yeni Hükümet Konağı Kat:3-SAMSUN
Santral : 0(362)435 80 63 - 435 80 64 - 435 54 50
E-Posta : samsunsem@meb.gov.tr

Ayrıntılı Bilgi : Cihangir DURSUN (Özel Eğitim 271)
Fax: 0(362)431 93 76 - 432 48 54 - 432 06 09
Web : <http://samsun.meb.gov.tr>

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden c8c6-25db-3e7e-9170-be80 kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
BAFRA KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 47354743-605.99-E.21775983
Konu : Tez Çalışması
(Leyla Deniz UYGUR YOLÇUN)

14.11.2018

BAFRA REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRLÜĞÜNE

İl Milli Eğitim Müdürlüğünün "Tez Çalışması" konulu 13/11/2018 tarih ve 21634402 sayılı yazısı ilişiktir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Yüksel AYDIN
Müdür a.
Şube Müdürü

Ek : Yazı ve ekleri (7 Sayfa)

Adres : Gazipaşa Mah.
Selim Adem Yıldıız Sokağı
No:16 BAFRA
Web : www.bafra.meb.gov.tr

Ayrıntılı Bilgi için: Ömer CAĞLAR Memur
Sıhhiye 362 54 310 57
Fax : 0 362 54 253 06
05 099 BAFRA

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 890a-a3e8-3939-97ce-a544 koda ile teyit edilebilir.

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı
ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME FORMU

ARAŞTIRMA SAHİBİNİN	
Adı Soyadı	Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programı Doç. Dr. Şerife IŞIK
Kurumu / Üniversitesi	Gazi Üniversitesi
Araştırma Yapılacak İl/İlçe	Samsun /İlkadım İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
Araştırma Yapılacak Eğitim Kurumu ve Kademesi	Samsun İli İlkadım İlçesinde bulunan Rotary Kulübü Bilim ve Sanat Merkezi Eğitim Kurumunda Ortaokul öğrencilerine yönelik çalışma
Araştırma Konusu	"Ortaokul Öğrencilerinin Umut Kavramına Yönelik Metaforik Algıları"
Üniversite / Kurum Onayı	
Araştırma/Proje/Ödev/Tez Önerisi	Tez Çalışması
Veri Toplama Araçları	Değerlendirme Formları
Görüş İstenilecek Birim Birimler	
KOMİSYON GÖRÜŞÜ	
<i>Proje Sonuç Raporunun İl Milli Eğitim Müdürlüğüne AR-GE Birimine gönderilmesi tarafı ile uygundur.</i>	
Komisyon Kararı	Oybirliği ile alınmıştır.
Muhalef üyenin Adı ve Soyadı:	Gerekçesi:
KOMİSYON	
...../11/2018 Komisyon Başkanı Erdal AKSOY İl Milli Eğitim Müdürlüğü Müdür Yardımcısı	Üye Serpil AKGÜN İl Milli Eğitim Müdürlüğü Rehber Öğretmeni
	Üye Selma BAHADIR İl Milli Eğitim Müdürlüğü Sosyal Bilgiler Öğretmeni

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR...